

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 14 MAART 1934

No. 950

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

INHOUD.

	Blz.
DE BETEKENIS VAN CHINA VOOR DE NEDERLANDSCHE INDUSTRIE door Drs. Tjoa Soe Tjong	228
De thee-restrictie en hare gevolgen door Mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen	230
Nederland's scheepsbouw, en reparatie-industrie door C. Vermey	232
De Fletcher Bill en Short Selling door Mr. J. S. G. Scheltema	233
Nieuwe feiten over devaluatie-politiek door Dr. J. G. Stridiron	234
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De juridische opvatting van de goudclausule in Denemarken door Dr. R. Aschenbrenner	236
Het dwaalbegrip van kunstmatige prijsverhoging door Prof. Dr. F. A. von Hayek	238
AANTEKENINGEN:	
Verbetering van onze handelsbetrekkingen met China	240
Prijzen van schepen	240
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	241
INGEZONDEN STUKKEN:	
Regeringssteun aan den landbouw door C. Vermey met Naschrift door Dr. J. Oortwijn Botjes	241
STATISTIEKEN	243—246
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

13 MAART 1934.

Het was deze week niet gemakkelijk wissels onder te brengen, hoewel men toch niet van een geldschaarschte kan spreken. Men houdt over het algemeen zijn middelen vrij om van de eerste de beste gelegenheid te profiteeren een hogere rente te maken. Callgeld noteerde dan ook rond $\frac{1}{2}$ pCt. Prima Hollandsche wissels waren echter op $1\frac{1}{4}$ pCt; nog maar moeilijk te plaatsen. Prolongatie blijft maar steeds 1 pCt. Wat de beurszegel-kwestie over transacties in schatkistbiljetten aangaat, heeft de Minister besloten, dat alle omzetten daarin vrij zullen zijn; het zegel wordt dus slechts eenmaal bij de inschrijving betaald.

* * *

Op de wisselmarkt was het heel stil; er was maar weinig beweging in de wisselkoersen. De Dollars en het Pond bleven bijna onveranderd: ca. 1.48 $\frac{5}{8}$ en rond de 7.55. De \$/£-noteering, die de geheele week nog steeds rond de 5.07 $\frac{1}{2}$ werd gehandhaafd, was gisteren tegen het slot eerder 5.09, in verband waarmee het Pond hier dan ook iets hooger sloot 7.56 $\frac{1}{2}$. Ondanks de minder prettige berichten over de Deutsche deviezenpositie, waren Marken eerder gezocht; van 58.92 $\frac{1}{2}$ kwam de noteering op 59.02 $\frac{1}{2}$. Alle soorten Sperrmarken liggen wat lager. Hoewel Fransche Francs op sommige momenten moeilijk te plaatsen waren, bleef de koers geregeld toch nog een fractie boven de 9.78; slot 9.78 $\frac{1}{4}$. Argentijnsche Pesos aangeboden op 37 $\frac{1}{4}$. De overige koersen geven geen aanleiding tot opmerkingen.

Op de termijnmarkt was in het begin der week termijn Londen weder heel gezocht; er werd voor één en drie-maands resp. $1\frac{1}{2}$ en 4 c. geboden. Spoedig kwam er van de zijde van beleggers weder aanbod, waardoor het agio tenslotte op 1 en $3\frac{1}{2}$ c. terugliep. Termijndollars bleven onveranderd. Door de ongunstige berichten was aanvankelijk Spanje op latere levering aangeboden; één-maands ongeveer 40, drie-maands ongeveer 75 p. onder contant. Waar er hier voor den zuidvruchtenhandel geregeld vraag naar Peseta's is, ontstond er op de lage prijzen al dra kooplust. Door de beperktheid van de markt konden de termijnprijzen voor Peseta's zich spoedig verbeteren.

DE BETEKENIS VAN CHINA VOOR DE NEDERLANDSCHE INDUSTRIE.

Zij, die China volgen niet alleen in de kolommen onder het hoofd „Bandietisme”, e.d., doch ook in haar, zij het langzame maar gestadige ontwikkeling in een richting van betere outilleering en verderen uitbouw van het land, zullen verbaasd staan over den vooruitgang, welke sedert de vestiging in 1927 van de z.g. Nationale Nanking Regeering is aan den dag gelegd op het gebied van het verkeerswezen in engeren zoowel als in ruimeren zin.

Een ingrijpende reorganisatie van de China Merchants Steam Navigation Co. heeft onder Dr. Chu Chia-Hua als verkeers-minister plaats gehad; dit scheepvaartbedrijf wordt thans als staatsbedrijf uitgeoefend. Op radio-telegrafisch terrein zijn de resultaten almede zeer merkbaar; de particuliere telegraaf-maatschappijen als de Great Northern, Eastern Extension en Commercial Pacific werken tegenwoordig direct onder het Ministry of Communications, terwijl op 3 Februari van dit jaar een rechtstreeksche radio-verbinding met Engeland tot stand is gekomen door middel van het krachtige Chenju Radio Station, even buiten Shanghai.

Gepaard gaande aan dezen uitbouw, wordt ook de administratie op moderne leest geschoeid door de instelling van een onafhankelijk contrôle-systeem op inkomsten en uitgaven (budget-contrôle) door public chartered accountants, Chineesche zoowel als Engelsche.

Onder Minister T. V. Soong heeft China in 1929 haar tarief-autonomie herkregeen, waardoor de gedachte van de z.g. Erziehungszoele kon worden gerealiseerd. Eenheid in het muntwezen werd verleden jaar geschapen door de invoering van de nationale Yuan of Dollar; tevens kwam een einde aan het beruchte „likin”-stelsel, wat anders als een onmogelijkheid werd geacht. Ziedaar eenige voorbeelden van hetgeen een zes-jarige periode van slechts relatieve vrede en in het bijzonder een standvastige Regeering voor China beteekent.

Doch bovenal trekt de ontwikkeling van de civiele luchtvaart onze aandacht. De vliegmaschine heeft, zij het ook eerst kort, ook in China hare veroveringen gemaakt; juist in China, alwaar een nijpende behoefte heerscht aan goede verbindingswegen door de geweldige uitgestrektheid van het land eenerzijds en het relatief kostbare onderhoud anderzijds. Het is blijkbaar aan de vliegmaschine gegeven om over deze moeilijkheden „heen te vliegen”. Haar toekomstige rol in China zal dan ook heel groot zijn; in economisch opzicht door het *snelle* openen van nieuwe en uitgestrekte markten, in politiek opzicht door het bewerkstelligen van betere verstandhoudingen en voorkomen van misverstanden onder de verschillende provinciale en andere grootmachten langs den weg van *snel* persoonlijk contact. Het is de factor tijd, die in ons land steeds zoek is geweest; met de intrede van de vliegmaschine herwint de tijd zijn waarde.

* * *

Gaan wij thans na, welke landen het zijn, die hebben bijgedragen tot deze nieuwe phase in China's modernisering, dan blijkt dat daartoe in aanmerking komen in de eerste plaats Amerika en Duitschland. Zelfs Engeland speelt in air-minded-China een tweede rol, evenals Italië en Frankrijk. Opvallend is echter, dat Nederland, ondanks de wereldvermaardheid van het Fokker-fabriek, de reputatie van Koolhoven of Pander, ondanks de triomfen in de overbrugging van een afstand niet kleiner dan die tusschen Amsterdam en Batavia, in het geheel niet op de lijst verschijnt. En des te merkwaardiger, omdat Nederland in China op ander gebied voorwaar geen slecht figuur heeft geslagen; wij noemen slechts Nederland's aandeel in de Chineesche haven- en waterwerken.

Zou dit wellicht toe te schrijven zijn aan het feit,

dat Nederland de tijd voor een verdere belegging in China niet aangebroken acht?

Wij meenen zulks te mogen betwijfelen, indien wij letten op de houding, welke andere mogendheden te dien aanzien hebben aangenomen. Wij doelen op de plannen van de Gutehoffnungshuette-Man Werke voor een Chineesch ijzer- en staalbedrijf, op die van de Imperial Chemical Industries op het terrein der chemische industrie in combinatie met de I. G. Farbenindustrie A.G., op de werkzaamheden van het British Boxer Indemnity Fund op scheepvaart- en spoorweggebied en tenslotte op wat Amerikaansche en Duitsche concerns hebben geïnvesteerd op het gebied der aviatiek.

Markant zijn in dit opzicht de plannen van Junkers, die zich op luchtvaartgebied reeds een positie heeft verworven. Op het oogenblik zijn besprekingen gaande inzake de oprichting van een vliegtuig-fabriek in den vorm van een combinatie van de Chineesche Republiek en de Dessau, Junkers Flugzeugwerk. Ook deze Duitsch-Chineesche maatschappij zal zijn een *Chineesche* naamlooze vennootschap, met een kapitaal van \$ 3.000.000 verdeeld in 3000 aandelen, waarvan 1000 zullen worden overgenomen door Junkers en de rest door de Regeering. Men kan voorts aannemen, dat dit bedrag ook door Junkers zal worden voorgeschoten op dezelfde basis als o.a. het geval was bij de Eurasia, met het eenige verschil, dat onder de huidige economische omstandigheden een lagere interest-voet kan worden verwacht.

De bedoeling is om niet alleen vliegtuigen in China te bouwen, doch tenslotte ook te komen tot het fabriceren van de benodigde motoren, daarbij gebruik makende van de ervaring van Junkers zoowel als van hun patenten. Het is als het ware een overplanting van het bedrijf in Duitschland naar China, waardoor een vastere voet op de Chineesche markt wordt verkregen. De hieraan ten grondslag liggende gedachte is o.i. deze, dat genoemde markt toch niet zoo beperkt wordt geacht als men oppervlakkig geneigd is te veronderstellen, en zeker niet voor de nabije toekomst, verder dat op een vrije scherpe concurrentie wordt geanticipeerd. En dan is in een dergelijk geval meestal het beste middel om in het afzetgebied zelf de productie te entameeren. Wij hebben dit gezien met de katoenindustrie; het ammonium-sulfaat bedrijf in Tientsin met een kapitaal van \$ 10.000.000 is een recent voorbeeld, terwijl een Reuter-bericht van 23 Januari jl. de oprichting aankondigt der China National Distillery Coy voor de fabricatie van alcohol in co-operatie met het Gouvernement. Deze fabriek komt in Shanghai te staan en bezit een monopolie van tien jaar.

Deze methode van overplanting wordt eigenlijk overal toegepast, zoodra de omvang van de markt en de hoogte van het invoerrecht daartoe aanleiding geven, d.w.z. zoodra ook duidelijk wordt, dat de betrokken staat een gedecideerde politiek aanvaardt van selfsupporting te willen zijn of hoe men het ook anders wenscht te noemen. In dit opzicht kan worden verklaard, dat deze tendens in China aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat: zoowel bij het Gouvernement als daarbuiten is de drang naar zelfstandigheid ook op economisch-industrieel gebied zeer sterk, vooral sedert het verkrijgen van tarief-autonomie.

* * *

Maar dan is het ook niet moeilijk een verklaring te vinden voor de verschuiving, die zich geleidelijk heeft voltrokken t.a.v. den aard der geïmporteerde goederen. Wij zien bijvoorbeeld, dat de import in katoenen goederen een scherpe daling vertoont: in 1932 was zij slechts 40 pCt. van de totale import-waarde van 1929. Hiertegenover staat daarentegen, dat het aantal spindels zich heeft vermeerderd van ca. 1½ miljoen in 1919 tot ongeveer 5 miljoen in 1932, terwijl de import van het ruwe katoen als grondstof is gestegen van 1.682.526 piculs in 1921 tot 4.652.726

piculs in 1931. De importcijfers van sigaretten en tabak vertoonen een gelijk beeld. In 1921 importeerde China nog 8.352.401.000 stuks sigaretten; tien jaar later bedroeg de import niet meer dan 2.942.393.000 stuks. Het artikel tabak evenwel vertoont juist een stijging van 221.281 piculs in 1921 tot 1.242.070 piculs in 1931.

Een interessant beeld verschaft in dit verband ook de export-statistiek. Bedroeg in 1921 de export in shirting en sheetings slechts 71.721 pieces, het cijfer voor 1931 geeft aan niet minder dan 1.478.985 pieces. In de export-lijst van China verschijnen nog vele andere eindproducten, zij het ook nog op bescheiden schaal, bijv. katoenen kousen en sokken (1932: 370.220 dozijn), lederwaren (1932: f 316.000), lucifers (1932: 382.214 gros), drukwerken, incl. boeken (1932: f 1.012.333), parfumerie-artikelen (1932: f 184.078), emaille-waren (1932: f 95.017), cement (1932: 328.623 piculs), cigarettens (1932: 24.267 piculs), elektrische lampen en peren (1932: f 183.274), elektrische artikelen en fittings (1932: f 279.487), ammonium sulphate (1932: 82.094 piculs), chem. medische preparaten (1932: f 134.122), tegelwaren, incl. vuurvaste steen (1932: f 451.000), schoenen, incl. rubber (1932: 1.177.449 paar), katoenen handdoeken (1932: f 273.404), papier (1932: 170.156 piculs).

De verscheidenheid in genoemde artikelen-reeks toont aan, hoe de Chinese industrie zich ontwikkelt. Het particulier initiatief gaat sterk in de richting van „self-supporting China”. Verscheidene vereenigingen om de publieke opinie dienovereenkomstig op te voeren zijn reeds opgericht; bekend is o.a. de Chinese Native Products Co-operative Society in Shanghai, die gesteund door de Bank of China, zelfs een warenhuis exploiteert met niet anders dan China-made producten, van een zoodanige variëteit, dat een koper nergens anders hoeft te winkelen voor de bevrediging van zijn behoeften aan kleding, voeding of behuizing.

Keeren wij terug tot China's import-statistiek, dan zouden wij als slot willen wijzen op de cijfers omtrent den invoer van machines, elektrische uitrusting, e.d. waarbij teruggegaan wordt tot het jaar 1913, net voor het uitbreken van de Wereld-brand, omdat juist deze oorlog mede oorzaak is geweest van het versneld tempo, waarop China zich op industrieel terrein heeft ontplooid, verstoken als zij toen was van practisch allen aanvoer uit Europa of Amerika.

Electr. uitrust.	1913	1918	1927	1931
Hk.Tls. Machines en machinerieën (incl. spoorwegmateriaal), Gegalv.ijzeren platen (v. belang bij de fabrieksbouw) in piculs	2.322.339	4.133.194	9.867.796	18.411.249
	11.579.698	14.594.138	36.616.203	69.267.356
	225.646	69.742	412.981	510.102
		(1919: 128.422)		

De conclusie kan nu worden getrokken, dat China's import zich heeft verplaatst van het terrein der „consumable goods” naar dat der „capital goods”; weliswaar is dit proces nog slechts een begin te noemen, het is evenwel o.i. onjuist om het te onderschatten. Eerder is het aan te bevelen om met deze principiele wijziging in den aard der in te voeren artikelen in China terdege rekening te houden en zulks als feit te aanvaarden dan te trachten den normalen loop in China's industrialisatie anders te interpreteren.

Het wil ons bovendien voorkomen, dat zoowel het feit, dat de Chinese markt voortaan hoofdzakelijk zal bestaan uit „capital goods” als de omstandigheid, dat deze verschuiving eerst in een beginstadium verkeert, de Nederlandsche industrie zeker niet onwelkom kunnen zijn. De Nederlandsche industrie is

o.i. in een positie om aan die veranderde behoefte in niet onbelangrijke mate te voldoen, daar zij vrijwel op elk gebied is vertegenwoordigd, terwijl het nog in de kinderschoenen staan der Chinese industrie voor Nederland beteekent, dat zij nog niet te laat is of anders uitgedrukt van hoe groote beteekenis de Chinamarkt voor Nederland kan zijn.

Het is inderdaad niet te ontkennen, dat de Chinese economie nog geprononced agrarisch is te beschouwen. Naar schatting van het National Bureau of Statistics zijn er 58.569.181 boeren-families uit een totaal van 78.568.245 families, dus ca. 75 pCt. Het aantal industriële arbeiders bedraagt niet meer dan ongeveer 1½ millioen, derhalve nog nauwelijks ½ pCt. van China's totale bevolking, deze laatste aannemende op rond 480.000.000. Ook het Chinese vliegwezen is niet meer dan een eerste begin. Wanneer wij de C.N.A.C. tot voorbeeld nemen, dan blijkt, dat deze maatschappij in 1933 heeft gevlogen 636.900 mijlen, en 3050 passagiers en 49.246 kilos mail heeft vervoerd, terwijl de in exploitatie zijnde routes een afstand uitmaken van ongeveer 3050 mijl. De Pan American Airways exploiteert 26.000 mijl en legt jaarlijks af ca. 6 millioen mijl. Wij hoeven niet zoover te zoeken; een vergelijking met de K.L.M. toont reeds duidelijk aan, dat vele landen China ver vooruit zijn.

Wij dienen evenwel hierbij steeds in acht te nemen de factoren waaronder de groei in andere landen heeft plaats gehad; afgezien van politiek-economische omstandigheden bestaat reeds een groot verschil in het bedrag van de staatssubsidies. Deze bedragen in Europa of Amerika gemiddeld U.S. \$ 2.— per mijl of Chinese \$ 6.—; in China geniet de C.N.A.C. slechts Chinese \$ 0.30.

* * *

De vraag doet zich nu voor, hoe de Nederlandsche industrie van den boven geschetsten toestand zou kunnen gebruik maken. Voor zooverre de vliegtuig-industrie betreft, zullen wij in een afzonderlijk artikel nagaan, hoe Amerikaanse en Duitse concerns de zaak hebben aangepakt. Reeds thans wijzen wij er op, dat naast het financierings-vraagstuk (hetwelk voor „capital goods” immers verschilt van dat voor „consumable goods”) het probleem van „reclame” niet verwaarloosd mag worden. Met pamfletten en mooie platen alleen komt men er niet. Juist bij vliegmachines zegt een „doode” plaat niet veel. De Curtiss-Wright Coy stuurt er Majoor H. Doolittle op af, die bewijzen moet afleggen niet door middel van platen maar door middel van stunts, e.d., van de deugdelijkheid harer producten. De Italianen zijn daarna gekomen met Kapitein Cuss namens de Fiat, later gevolgd door Kolonel Bernardi voor de Caproni vliegtuigen. In aantocht is thans Kapitein Frank Hawks met een Condor bomber, een Curtiss-Wright product. De resultaten met deze methode bereikt zijn blijkbaar zeer bevredigend geweest; bovendien is de koopkracht van China ten behoeve van de aanschaffing van vliegmachines sterk toegenomen sedert de invoering van de National State Lottery, waarvan de opbrengst ten deele juist daartoe wordt ter beschikking gesteld.

Verder zullen wij in een volgend artikel aan de hand van de ontwikkeling van de vliegtuig-industrie zien, dat de weg der co-operatie wordt bewandeld. In dit verband zijn wij geneigd te verklaren, dat in het algemeen alleen dan ten volle succes op de Chinese markt kan worden verkregen door het aanvaarden van het fundamentele principe om met Chinese belangen, zij het al dan niet het Gouvernement, samen te werken. Het is niet juist om voor China een heel andere richting van ontwikkeling aan te nemen dan het geval is geweest met andere moderne staten, nl. dat de eigen natie de leiding in handen heeft. Vroeg of laat zal ook China zoover zijn

en vooruit loopende op hetgeen komen zal, is zij bereid de buitenlandsche samenwerking in vollen ernst te accepteren. Het is evenmin juist om in het algemeen te gelooven, dat China een dergelijke samenwerking zou willen prijsgeven aan willekeur: China is zich maar al te zeer bewust van haar behoefte aan buitenlandsch kapitaal.

Waar nu tusschen China en een Stork, Werkspoor, Hollandsche Draad- en Kabelfabriek, Wilton of welke Hollandsche fabriek dan ook practisch gesproken geen contact bestaat, dient de vraag beantwoord te worden, op welke wijze het gewenschte contact het best zou kunnen worden verkregen. Oppervlakkig beschouwd zou men willen toegeven, dat het aanknoopingspunt direct in China moet worden gezocht en gevonden. Wij meenen zulks te mogen betwijfelen, gezien de voorsprong, welke bijv. Amerikanen en Engelschen te dien aanzien reeds op Nederland hebben. In plaats daarvan zouden wij de indirecte weg willen bepleiten, d.w.z. via die groep van Chineezzen, die in Ned.-Indië zijn ingeburgerd, meer bekend als Hwakiao.

Men mag o.i. niet vergeten, dat China geen z.g. returned students kent uit Nederland. De invloed van het onderwijs, de beschaving of cultuur van een zeker land op zoo'n student is niet onbelangrijk voor de latere betrekkingen met dat land. Op medisch gebied bijv. is de invloed van Amerika via de Peking Union Medical College (een Rockefeller-Foundation stichting) zeer merkbaar. Niet voor niets stuurt het American of British Boxer Indemnity Fund studenten uit naar Amerika of Engeland. In dit opzicht kan ook worden vermeld de invloed van Japan via de vele aldaar gestudeerd hebbende Chineesche studenten op China's gedachtenwereld, zij het in de politiek of anderszins. De Nederlandsche taal levert voor het Holl. Boxer Ind. Fund een moeilijkheid op om Chineesche studenten direct in China te recruteeren; deze kunnen beter in Ned.-Indië worden gevonden. Hier ook dient een tak aanwezig te zijn van de Ned.-Chineesche Vereeniging, want in Ned.-Indië zijn meer dan 1 miljoen Chineezzen ingeburgerd. Elke actie hier vindt haar reactie in China.

Het mag bovendien als bekend worden verondersteld, dat de Chineesche Regeering vooral in de laatste jaren een politiek heeft geadopteerd van een aantrekken van z.g. Oversea-Chinese Capital, niet alleen dus van Chineezzen in Ned.-Indië, maar ook van die in andere landen. Daartoe zijn speciale wetten in het leven geroepen, waardoor aan Nanyang-kapitaal in China bepaalde voorrechten kunnen worden verleend, zij het in den vorm van transportfaciliteiten, zekere monopolies of anderszins. In de bovengenoemde alcohol-company bijv. wordt ook deelgenomen door Chineesch kapitaal uit Ned.-Indië.

Eerst onlangs heeft de Chineesche Regeering haar daadwerkelijke belangstelling voor Chineezzen in Ned.-Indië weer eens bewezen door een Chineesch burger van Ned.-Indië te benoemen tot haar trade-commissioner (nl. de heer Djie Ting Liat, Hoofd van de Economische Afdeeling van het Oei Tiong Ham Concern in Semarang). Twee anderen bekleeden in Shanghai de functie van high-advisor, de een van het Ministry of Foreign Affairs (nl. de heer T'ang Liang-Li, uitgever van The People's Tribune), de andere van het Ministry of Communications (nl. de heer K. T. Oei, Man.-Dir. van Kian Gwan Coy). M.a.w. de Chineesche Regeering onderhoudt zeer zeker contact met de Chineezzen in Ned.-Indië en het is naar onze meening dan ook logisch en niet minder zakelijk, dat de Ned. Industrie deze betrekkingen benut, hetgeen niet alleen geen kwaad kan doen, maar juist van voordeel moet zijn voor alle daarbij betrokken partijen.

Wij spreken dan ook de hoop uit, dat spoedig deze trilogie moge worden gerealiseerd.

Shanghai, Februari 1934.

Drs. TJOA SOE TJONG.

DE THEE-RESTRICTIE EN HARE GEVOLGEN.

Er is tot nu toe alle aanleiding om de thee-restrictie — bezien van de zijde der theeplanters — een succes te noemen. Zij heeft weliswaar het nadeel gehad, dat verschillende gesloten plantages en tal van bevolkingstuinen weer aan de productie zijn gaan deelnemen, waardoor de opofferingen der overigen zijn verzwaaard, zij is een premie geworden op het grof plukken van verscheidene ondernemingen in de jaren 1929, 1931 en 1932 (basisjaren voor de standaard-producties), die juist het meest tot de wenschelijkheid van restrictie bijgedragen hebben en zij heeft de meeste Java-ondernemingen wat erg gedrukt ter wille van de Sumatra-ondernemingen, die veelal over groote arealen jonge tuinen beschikten en hierop blijkens de publicaties in de Javasche Courant haast onbegrijpelijk hooge toewijzingen kregen, daartegenover staat een zeer groot voordeel — waar het per saldo om gaat — dat de theeprijzen aanzienlijk zijn gestegen.

Nemen wij hiervoor de veilingprijzen (per hKG. in entrepôt) te Amsterdam, dan zien wij duidelijk, hoe de prijzen op de internationale uitvoer-restrictie hebben gereageerd. Voor de gewone soorten zijn de prijzen, die de planters in handen krijgen, ongeveer verdubbeld:

	12 Jan. 1933	11 Jan. 1934
Gewoon schoone Pecco Souchon	23 cts.	40 cts.
„ „ „ „ Gebr. Pecco	19 „	40 „
Gewoon midden-soort Oranje Pecco	27 „	43 „
„ „ „ „ Gebr. Pecco	20 „	41 „
„ „ „ „ Oranje Pecco	19 „	42 „
Goede middensoort Pecco Souchon	26 „	42 „

In herinnering dient gebracht, dat de prijzen aan het begin van 1933 zwaar verliesgevend waren. In sommige gevallen werden nauwelijks de onkosten van zeetransport en veilingkosten goedge maakt, zoodat men de thee zelf bijna cadeau kreeg! Dat er toch nog door de meeste ondernemingen, in de hoop op verbetering, werd doorgeproduceerd vond zijn oorzaak daarin, dat men theetuinen niet aan hun lot kan overlaten, zonder later ook in zware kapitaalsverliezen te vervallen.

Natuurlijk zijn, als gevolg der gedwongen beperking, ook de kostprijzen eenigszins omhoog gegaan. In het algemeen echter is deze verhooging van dien aard, dat de gelijktijdig plaats gehad hebbende verhooging der opbrengsten haar ruimschoots goed maakt. Nu zal men zeggen: „waarom hebben de kostprijzen een verhooging ondergaan? Er is toch slechts een beperking van den uitvoer en niet van de productie?” Het antwoord op deze vraag luidt, dat de prijzen voor thee zonder uitvoer-consent, die dus in het binnenland van Java/Sumatra moet worden verbruikt, zóó zijn gedaald, dat daarop zeker geen winst wordt gemaakt, zoodat de uitvoer-beperking in hoofdzaak neerkomt op een productie-beperking.

Naast de bovengeschetste algemeene bezwaren, die de theerestrictie aankleven, zijn er natuurlijk ook individueele bezwaren van ondernemingen, die zich — al dan niet ten rechte — in meerdere of mindere mate gedupeerd gevoelen. Dit bezwaar is inhaerent aan iedere algemeene regeling, die met alle individueele belangen geen rekening kan houden, maar ten bate van het geheel moeten hier en daar offers worden gebracht, terwijl het gekozen stelsel de mogelijkheid tot verzachting van al te groote onbillijkheden open laat.

Wijzen wij tenslotte nog op de groote voordeelen, die de hoogere theeprijzen ook voor de duizenden inlandsche arbeiders en arbeidsters op thee-plantages, als ook voor de inlandsche theetuinbezitters op Java opleveren.

Niet minder dan ruwweg één vierde der Java-thee is vervaardigd van z.g. bevolkingsblad, dat nu weer tegen loonende prijzen kan en moet worden opgekocht. Door een en ander komen er millioenen Gul-

dens onder de bevolking in omloop. De Regeering heeft ervoor zorg gedragen, dat een zeer redelijk deel van de voor uitvoer toegelaten hoeveelheden thee uit dit bevolkingsblad moet worden bereid.

Tot dusverre hebben wij de thee-restrictie meer gezien in hare uitwerking op Java en Sumatra. Er is echter alle aanleiding om hare uitwerking ook te zien in wijderen, internationalen kring.

Zooals bekend mag worden geacht, heeft de internationale thee-commissie de beperking voor het eerste restrictie-jaar, dat op ulto. Maart a.s. afloopt, gesteld op 15 pCt. van de tot basis genomen uitvoerhoeveelheden. Voor Nederlandsch-Indië was dit de uitvoer in 1932. Het is echter duidelijk dat, waar de potentiële productie door het opgroeien van jonge aanplantingen steeds toeneemt, de restrictie reëel, d.w.z. op de huidige, toegenomen potentiële productie grooter is dan 15 pCt. Zou b.v. het restrictie-percentage op nul worden gesteld en de aangenomen uitvoer-quota gehandhaafd, dan nog zou dit een vrij aanzienlijke beperking medebrengen. Deze toeneming der potentiële productie is zóó groot, dat de verlaging van het internationale beperkings-percentage voor het tweede restrictie-jaar tot 12½ pCt. voor plantages, die niet over jonge tuinen beschikken, zooals er op Java verscheidene zijn, eerder een vermindering der haar toekomstige uitvoerlicenties beteekent, dan een vermeerdering.

Niet te verwonderen valt dus, dat bij de relatief voortdurend slinkende thee-voorraden in Londen van de zijde der theehandelaars den laatsten tijd in toenemende mate de klacht wordt geuit, dat de verlaging van het restrictie-percentage van 15 op 12½ pCt. veel te gering is geweest.

Het is van belang de argumenten daarvoor eens de revue te laten passeeren.

In de eerste plaats zouden de hoogere prijzen de productie prikkelen in China, Japan en Formosa, die ook zwarte thee maken, doch niet aan de restrictie meedoen (Indo-China voert zeer weinig thee uit).

Wat China betreft steeg de uitvoer van thee in het derde kwartaal vrij aanzienlijk boven die van het vorige jaar, doch het vierde kwartaal gaf weer een groote vermindering te zien, zoodat per saldo in 1933 netto aan groene en zwarte thee werd uitgevoerd 41.6 mill. KG. tegen ca. 38 mill. KG. in 1932. Hiervan is rond een derde zwarte en twee derden groene thee.

Japan voerde met 13.3 millioen KG. ongeveer evenveel uit als in 1932, terwijl Formosa t/m. November 6.9 mill. KG. exporteerde tegen 6.2 mill. in 1932.

Dit alles tezamen maakt echter slechts ongeveer 1/7 van den totalen werelduitvoer uit, zoodat van een ernstige bedreiging vooralsnog moeilijk gesproken kan worden. Wel is het van groot belang nauwkeurig acht te blijven slaan op de handelingen der outsiders-landen. Gelukkig kan thee in slechts weinig streken worden verbouwd en duurt het ongeveer 6 jaar, voordat nieuwe aanplantingen in volle productie komen.

In de tweede plaats bestaat natuurlijk het gevaar, dat de groothandels-theeprijzen zóó hoog worden, dat het theeverbruik daarvan den terugslag zal onder vinden. Tot nog toe is echter het wereld-theeverbruik merkwaardig op peil gebleven, ondanks de moeilijkheden, waarmede ook de theehandel te kampen heeft gehad. De feiten hebben uitgewezen, dat de afbraakprijzen van weleer, zonder bezwaar voor den consument wat hooger konden zijn. Voor een deel toch is de prijsverhoging opgevangen door den tusschenhandelaar, die nu niet meer zulke hoge winsten maakt en — wanneer hij niet over vroeger verkregen voorraden beschikt — door de onderlinge concurrentie zelfs gedwongen wordt zijn goedkoopste soorten zonder winst te slijten. Verschillende handelaren beschikken nl. over vrij groote, uiterst goedkoop gekochte, voorraden, die uit concurrentie-overwegingen nog zolang mogelijk tegen de oude detailprijzen aan den man werden gebracht.

Deze voorraden raken nu zoo langzamerhand uitge-

put en dan zal een verdere verhoging der detail-prijzen voor de goedkoopste thee wel niet kunnen uitblijven. In ons land zijn de inklaringen voor binnenlandsche behoefte als gevolg der exorbitante rechtenverzwaring — van een welwillende houding van moederland t.o.v. kolonie gesproken! — in 1933 aanzienlijk teruggelopen. Te oordeelen naar ministeriële uitlatingen begint men ook in Den Haag in te zien, dat men hard bezig is de kip, die voor de Regeering gouden eieren legde, te slachten en zou een aanzienlijke verlaging van het recht op thee te wachten zijn. In dat geval zullen misschien de detail-prijzen, die nu voor de goedkoopste thee uitkomen, op f 1.20 per pond (waarin ruim f 0.55 aan rechten en omzetbelasting is begrepen) niet verder verhoogd behoeven te worden. Laten wij dus hopen op een flinke verlaging!

In Engeland is, ondanks de prijsverhoging voor detail-thee, het verbruik in 1933 zelfs nog verder toegenomen.

Niet vergeten mag worden, dat thee een der goedkoopste dranken is en ook daarom heeft een matige verhoging der handelaars-prijzen nog niet terstond het verbruik doen verminderen. (In Nederland is men echter, dank zij de Regeerings-maatregelen, wél over de schreef gegaan).

Een te sterke, verdere verhoging zou o.i. echter op den duur wel een nadeeligen invloed op het wereldverbruik kunnen uitoefenen. De producenten doen dus verstandig den boog niet te strak te spannen en wij hebben wel reden te gelooven, dat men in bevoegde kringen inziet, dat veel hoogere veilingprijzen dan thans per saldo niet in het belang der producenten zouden zijn.

Ook schijnt men in die kringen een open oog te hebben voor de enorme mogelijkheden, die voor het wereld-theeverbruik nog bestaan. In de dagbladen is reeds een uitvoerige uiteenzetting gegeven van de grootscheepsche propaganda voor thee, die de producenten gaan voeren nu zij daartoe de middelen hebben verkregen, bestaande uit verplichte bijdragen, die met medewerking of door tusschenkomst van de verschillende Regeeringen worden geïnd.

Gezien het feit, dat thee een der goedkoopste en gezondste dranken is, mag hiervan groot succes worden verwacht, mits deze propaganda doeltreffend wordt gevoerd. Zou het b.v. mogelijk zijn, om door verbeterde en ruimer opgezette propaganda-methodes Amerika, dat thans ongeveer ¼ lb. per hoofd der bevolking verbruikt, te brengen op een verbruik van b.v. slechts 1½ lb. per hoofd, dan zou dat een hoeveelheid beteekenen van rond 45 millioen lbs. méér en zou alleen daardoor de geheele restrictie welhaast overbodig zijn.

Wanneer men bedenkt, dat in Engeland ongeveer 9 lbs., in Australië 8 lbs., in Canada en Nederland ruim 3 lbs. per hoofd worden verbruikt, dan blijkt wel, hoe gering het Amerikaansche verbruik nog is en welk een mogelijkheden er voor de thee nog sluimeren, vooral wanneer Rusland's consumptie zich weer in stijgende lijn gaat bewegen, zooals thans het geval schijnt te zijn.

Als een derde bezwaar van handelaarszijde tegen een te drastische restrictie wordt aangevoerd, dat daardoor speculatieve elementen in den theehandel zich zouden doen gelden, hetgeen niet in het belang van het bedrijf zou zijn. Nu gelooven wij niet, dat behalve door reële handelaren, veel buitenstaanders thee gaan koopen, zooals dat b.v. bij rubber en andere lang-houdbare producten het geval is. Teekenend is, dat vooral in Londen, den laatsten tijd veel belangstelling voor thee-aandeelen is geweest, doch voornamelijk voor beleggingsdoeleinden en niet uit speculatieve overwegingen.

De Thee-cultuur is derhalve, met alles wat daaraan annex is, weder op weg om een der gezondste bedrijfstakken te worden, welker toekomst weer met vertrouwen mag worden tegemoet gezien, mits de restrictie voorzichtig gehanteerd wordt. d.K. v. L.

NEDERLAND'S SCHEEPSBOUW EN REPARATIE-INDUSTRIE.

Zooals steeds bevat het kortelings door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd overzicht van de bedrijvigheid in de Nederlandsche scheepsbouw- en reparatie-industrie gedurende het kalenderjaar 1932 een aantal waardevolle gegevens. Betreurd moet echter worden, dat het blijkbaar niet mogelijk is de gegevens eerder te publiceren, waardoor zij sterk aan actualiteit inboeten, hetgeen vooral in dezen tijd van nog steeds voortschrijdenden neergang een nadeel is. Wij leven snel en hebben gaarne een als het ware photographisch beeld, een moment-opname van de wijze, waarop de inheemsche industrie in al haar geleidingen reageert op de „ups and downs” van dezen tijd. Daarnevens ontbreken enkele gegevens voor een juist inzicht in het wel en wee dezer voor de volkswaart al mede belangrijken tak van nijverheid onmisbaar. Zij konden blijkens een verwijzingsteeken met het oog op de wenschelijkheid tot geheimhouding niet gepubliceerd worden. Waar men den leiders der groote bedrijven in deze branche bezwaarlijk te groote geheimzinnigheid kan verwijten — een op hen gedaan beroep om verstreking van gegevens vindt steeds gereeden weerklank — moet worden aangenomen, dat publicatie van het ontbrekend cijfermateriaal inderdaad ongewenscht is met het oog op de scherpe concurrentie met analoge bedrijven in het buitenland, al blijft het ontbreken van gegevens, die een juiste vergelijking met voorgaande jaren onmogelijk maken, te betreuren.

Zoo blijkt ditmaal bijvoorbeeld niet, op welk aantal ondernemingen de verwerkte bijzonderheden betrekking hebben, terwijl ook de verkoopprijs blanco is gelaten. Ik wil nochtans gaarne trachten aan de hand van reeds eerder gepubliceerd cijfermateriaal een zoo volledig mogelijk vergelijkend overzicht samen te stellen. Hierbij dient erop gewezen, dat voor de jaren tot en met 1925 de bijzonderheden der schepen van 400 bruto register tons of minder zijn verwaarloosd (men zie de eerste tabel).

Daar uit onderstaande opstelling, hoe nuttig overigens teneinde een globaal beeld te verkrijgen van

het totale aantal voor binnen- en buitenlandse rekening gebouwde vracht- en passagiersschepen voor de groote vaart en de kustvaart, nochtans zou kunnen worden afgeleid, dat de bouw van schepen voor de groote vaart niet zulk een ongunstig verloop heeft gehad, laat ik volledigheidshalve onderstaand nog twee tabellen volgen, aangevend het aantal ondernemingen, aantal vracht- en passagiersschepen voor de groote vaart voor binnen- en buitenlandse rekening gebouwd, bruto register tonnenmaat en aard en totaal P.K. der voortstuwingsinrichting en dito voor schepen van 400 of minder registertonnen, d.w.z. der schepen, welke voor de kustvaart bestemd zijn.

Ik neem daartoe het tijdvak 1928/1932, zooals in het jongste overzicht van het Centraal Bureau voor de Statistiek vermeld. Deze beide opstellingen geven een zeer duidelijk beeld van de wel zeer verminderde bedrijvigheid in beide categorieën dezer inheemsche industrie (zie tweede en derde tabel).

Uit de tweede tabel blijkt, dat in het kalenderjaar 1932 in totaal niet meer dan zes schepen voor de groote vaart gereed kwamen, tegenover dertig het jaar tevoren. Ook het aantal gereed gekomen vaartuigen van 400 of minder registertonnen toont met 22 tegenover 59 het jaar tevoren hoezeer de bedrijvigheid in de scheepsbouw-industrie hier te lande is achteruitgegaan (zie eerste tabel).

De helft der in het kalenderjaar 1932 gereed gekomen schepen voor de groote vaart werd gebouwd op de werf der „Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij”, t.w. één motor-tankschip met pl.m. 16.825 tons waterverplaatsing en twee motorpassagiers- en vrachtschepen, de „Berganger” en „Trondanger”, van pl.m. 14.900 tons waterverplaatsing elk.

Waar, hetgeen overigens onder de in het kalenderjaar 1932 heerschende omstandigheden begrijpelijk is, geen gegevens over den totalen bouw prijs der in genoemd jaar gereed gekomen schepen voor de groote vaart verstrekt zijn, is het niet mogelijk de gemiddelde aanschaffingswaarde te berekenen.

Duidelijk blijkt intusschen uit onderstaande tabellen, die overigens, het zij nog eens herhaald, op het jaar 1932 betrekking hebben, hoe groot de moeilijk-

I

Jaar	Aantal ondernemingen	Aantal vracht en passagiersschepen voor Ned. rekening gebouwd voor de groote vaart en de kustvaart	Aantal vaartuigen idem voor buitenl. rekening gebouwd	Bruto register tonnenmaat	Aard en totaal P.K. der voortstuwingsinrichting						Verkoopprijs in duizenden gld.
					Zuigerstoom		Turbine		Verbrandingsmotor		
					Aantal	P.K.	Aantal	P.K.	Aantal	P.K.	
1922	35	48	10	206.741	38	53.850	16	50.500	4	5.510	110.116
1923	19	13	12	63.664	19	23.140	3	10.800	2	3.400	34.657
1924	12	16	6	79.828	15	25.650	5	18.400	2	2.004	35.322
1925	17	14	18	99.405	23	31.990	1	3.750	8	15.940	28.686
1926	16	32	5	60.389	17	18.325	1	3.000	19	15.715	21.216
1927	24	44	12	145.509	12	25.700	—	—	44	64.759	51.240
1928	30	49	28	155.497	20	27.175	3	20.200	54	52.807	55.128
1929	27	47	19	120.079	15	31.995	1	4.000	50	34.994	34.778
1930	28	64	27	198.555	15	21.840	—	—	76	112.415	79.305
1931	33	59	30	139.091	5	4.800	—	—	84	82.209	48.009
1932	?	20	8	50.325	—	—	—	—	28	32.480	?

II

G r o o t e V a a r t :

Jaar	Aantal ondernemingen	Aantal vrachten passagiersschepen voor Nederl. rekening gebouwd	Aantal idem v. buitenl. rekening gebouwd	Bruto register tonnenmaat	Aard en totaal P.K. der voortstuwingsinrichting					
					Zuigerstoom		Turbine		Verbrandingsmotor	
					Aantal	P.K.	Aantal	P.K.	Aantal	P.K.
1928	14	27	8	148.130	19	26.925	3	20.200	13	48.345
1929	10	22	8	112.866	15	31.995	1	4.000	14	30.500
1930	15	43	6	191.468	15	21.840	—	—	34	107.370
1931	14	25	5	127.197	5	4.800	—	—	25	74.290
1932	?	4	2	45.320	—	—	—	—	6	29.000

III

Van 400 of minder registertonnen :

Jaar	Aantal ondernemingen	Aantal vrachten passagiersschepen voor Nederl. rekening gebouwd	Aantal idem v. buitenl. rekening gebouwd	Bruto register tonnenmaat	Zuigerstoom	Turbine	Verbrandingsmotor
1928	16	22	20	7.367	1	250	—
1929	17	25	11	7.213	—	—	36
1930	13	21	21	7.087	—	—	42
1931	19	34	25	11.894	—	—	59
1932	9	16	6	5.005	—	—	22

heden zijn, waarmede zowel de groote als de kleine werven te kampen hebben. Van eerstgenoemde is, wat nieuwbouw aangaat, de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij nog het best van werk voorzien. Overigens vormen de opdrachten voor rekening der „Anglo-Saxon”, dochter-onderneming der „Royal-Shell”-groep, die tegen het einde van het afgelopen jaar hier te lande geplaatst werden een, zij het, ook klein lichtpunt. Ernstig is ook, de Nieuwe Rotterdamse Courant publiceerde hieromtrent kortelings belangwekkende gegevens, de nood in de scheepsbouw-industrie in Groningen.

Inkomsten uit herstellingen en hulpdiensten.

Het totaal der door 80 hier te lande gevestigde ondernemingen, die zich mede op reparatie toeleggen, in 1932 ontvangen bedrag voor „herstellingen en hulpdiensten” wijst in vergelijking met een reeks voorafgaande jaren eveneens een scherp achteruitgang aan. Onderstaande tabel geeft een vergelijkend overzicht der totalen voor het tijdvak 1923/1932, t.w.:

Jaar	In duizenden guldens	Jaar	In duizenden guldens
1923	25.260	1928	48.433
1924	31.462	1929	52.924
1925	32.137	1930	52.160
1926	38.290	1931	30.987
1927	40.913	1932	14.502

De invloed der malaise in de scheepvaart doet zich tezamen met de scherpe concurrentie met analoge bedrijven in de landen, waar valuta-depreciatie heeft plaats gevonden, ook op dit terrein wel heel scherp gevoelen.

Het is overigens niet mogelijk na te gaan, welk percentage van het totaal aan inkomsten uit dezen hoofde betrekking heeft op herstellingen aan zeeschepen. Tenzij de wenschelijkheid tot geheimhouding zich ook te dezen aanzien doet gevoelen, zou de waardevolle „research”-arbeid van het Centraal Bureau voor de Statistiek nog aan beteekenis winnen, indien voortaan afzonderlijke gegevens werden verstrekt ten aanzien van herstellingen aan schepen voor de groote vaart.

Tenslotte nog enkele cijfers, aantoonend het verloop der in het scheepsbouw- en reparatiebedrijf te werk gestelde arbeidskrachten. Voor de jaren 1924/1932 is steeds p.l.m. 15 September als datum van vergelijking genomen. Uit den aard der zaak, het Centraal Bureau voor de Statistiek vestigt hierop terecht de aandacht, houdt de personeelsterkte op genoemd tijdstip geen rechtstreeksch verband met de in de statistiek opgenomen, in het jaar van telling gereed gekomen vaartuigen, daar in verband met meerdere of mindere bedrijvigheid op een ander tijdstip zeer wel met een afwijkend aantal werknemers kan zijn gewerkt. Hoezeer dus noodzakelijkerwijze een ruwe, is op deze wijze over een reeks van jaren niettemin een bruikbare vergelijkingsbasis aanwezig.

1924	136	27.334	1929	153	41.390
1925	133	31.323	1930	159	37.410
1926	134	32.393	1931	—	20.794
1927	137	35.272	1932	84 *)	11.737
1928	140	38.216			

*) Vier ondernemingen waren op genoemden datum niet in bedrijf.

Te vreezen valt, dat het statistisch overzicht over 1933 nog aanmerkelijk ongunstiger zal zijn dan over 1932. Zolang het in de scheepvaart „misère ouverte” blijft, zal de scheepsbouw- en reparatie-industrie hier te lande den ongunstigen terugslag ondervinden.

Vooraleer dit overzicht te eindigen, lijkt een woord van waardeering voor den door het Centraal Bureau voor de Statistiek wederom geleverden waardevollen arbeid alleszins op zijn plaats. Het Bureau schuwt blijkbaar geen moeite om zoo volledig mogelijke gegevens te verzamelen. Mocht het praktisch — met de natuurlijk onmisbare volle medewerking der betrokken ondernemingen — mogelijk en uitvoerbaar zijn, het overzicht nog wat vroeger te publiceeren, dan ware deze „research”-arbeid volmaakt. C. VERMEY.

DE FLETCHER BILL EN SHORT SELLING.

Toen wij eenige jaren geleden in dit weekblad¹⁾ wezen op het onheil, hetwelk effectenverkoopen in blanco in de moderne samenleving kunnen stichten, nu groote bevolkingsgroepen aan den beurshandel zijn gaan deelnemen, hadden wij daarbij speciaal het oog op de Vereenigde Staten. Een ieder weet echter, welken overwegenden invloed de New-Yorksche beurs op de financiële centra van Europa heeft. De beteekenis van hetgeen zich aan de overzijde van den Atlantischen Oceaan afspeelt, is dan ook hier niet te onderschatten. De economische maatregelen, welke op alle gebied in Amerika thans getroffen worden, zijn wellicht ook voor de toekomstige structuur van beurs- en credietwezen in Europa van beteekenis. Wij veroorloven ons daarom er in dit verband de aandacht op te vestigen, dat onze voorspelling, dat Amerika de wegwijzer eener wettelijke reglementeering der blanco effectenverkoopen zou zijn²⁾ eene kans op verwezenlijking heeft bekomen. Helaas is het echter slechts eene geringe kans, doch reeds dit is een bemoedigend feit.

De Fletcher bill, welke het beurswezen op vele belangrijke punten beoogt te reglementeeren, en „by message” d.d. 9 Februari 1934 door President Roosevelt aan het Congres werd aangeboden, verbiedt in Section 9, a:

„to effect the sale of any security registered on a national securities exchange, which at the time of such sale was not owned by such person or his principal except in accordance with such rules and regulations as the commission may prescribe as appropriate or necessary in the public interest or for the protection of investors.”

Deze bepaling wordt blijkbaar door de New-Yorksche beurs als een algemeen verbod van blanco-effectentransacties opgevat, blijkens de door haren President Whitney voor „the House Interstate Commerce Committee” op 22 Februari jl. afgelegde verklaring (New-York Times van dien datum), en ook in onze pers wordt die opvatting gehuldigd (verg. De Telegraaf van 2 Maart en Alg. Handelsblad van 3 Maart jl.). Wellicht is men tot deze meening gekomen, omdat in bovenaangehaalde bepaling van section 9a, sprake is van „such rules and regulations as the Commission may prescribe”.

Heeft echter de Fletcher bill de bedoeling daarmede aan the Commission of Federal Trade een vrijbrief te geven om desgewenscht short selling geheel uit te schakelen door in het geheel geen „rules and regulations” dienaangaande vast te stellen, dan wel zoodanige, dat de short selling alle praktische beteekenis verliest? Wij zouden dat niet durven beweren. Dergelijke bedoeling blijkt niet uit het ontwerp en evenmin uit de toelichting door Senator Fletcher op zijn wetsontwerp gegeven. Van belang is echter, dat hij zegt, dat het ontwerp naar zijn zin veel te mild is, en dat indien het aan hem en zijne medestanders had gelegen, veel drastischer maatregelen zouden zijn voorgesteld, en in het ontwerp een compromis is te zien, hetwelk alle partijen kunnen aanvaarden.

Men mag hieruit concludereen, dat indien Senator Fletcher het voor het zeggen had gehad, blancoverkoopen wel reeds bij de wet zouden zijn verboden, gelijk voor margin-trading ook reeds in het wetsontwerp definitieve voorzieningen zijn getroffen. De werkelijke bedoeling der bewuste bepaling blijkt echter uit het wetsontwerp zelf niet, en men doet dus voorshands goed niet meer in die bepaling te lezen dan er in staat. En dit is slechts, dat het aan the Federal Trade Commission zal vrijstaan ten aanzien der blanco-effectenverkoopen zoodanige maatregelen te treffen als haar nuttig zullen voorkomen, en dat baaisers zich daaraan hebben te houden.

Het standpunt der Commissie Dickinson, een soort Staatscommissie, ingesteld om over „Stock Regula-

¹⁾ Zie E.-S. B. van 6 April en 11 Mei 1932.

²⁾ E.-S. B. No. 849, blz. 277.

tion" te rapporteeren, en welke op 23 Januari 1934 haar rapport aan de Amerikaansche Regeering heeft overgelegd, is wat positiever. Waar de Senaatscommissie-Fletcher en gezegde Staatscommissie niet zonder verband met elkaar te houden, hebben gewerkt, is het standpunt, dat de Staatscommissie ten opzichte van de short selling heeft ingenomen, voor de interpretatie van de Fletcher bill niet geheel zonder betekenis. Dit rapport nu behelst de navolgende beschouwing over de verkoopen in blanco:

"One of the things most criticised in connection with stock market operations is the practise of short selling, and many people have advocated that it should be abolished. No satisfactory studies are available on the results of short selling, as to whether it accelerates the decline or whether short covering acts as a stabilising influence on the downside of the market. Whether the abuses of the practise outweigh its merits is still a matter of opinion. Your Committee, therefore recommends that no curb be placed on short selling as such, but that the Stock Exchange Authority be given power to require exchanges by appropriate rules and regulations to prevent abuses of short selling of such a character as to demoralise the market. . . .

"The Stock Exchange Authority should also require that each exchange shall collect and publish with as great promptness as possible at regular intervals statistics with respect to short selling, including if possible short sales made and covered on the same day, in order that the effect of short selling from time to time may be observed and studied."

Men ziet het, de effectenmakelaars behoeven nog niet al te ongerust te zijn! De Commissie Dickinson geeft zichzelf echter een brevet van onvermogen, als zij zegt geen opinie over de short selling te kunnen uitspreken, en meerder statistisch materiaal dan voorhanden is, daartoe noodzakelijk acht. Een ander geluid laat de heer Whitney in zijn bovenbedoeld Statement voor de Interstate Committee afgelegd, hooren. Wij laten ook dit, voorzover voor ons onderwerp van belang, hieronder volgen:

"Statistics widely published prove conclusively the value and necessity of short selling. In every great crisis covering by short selling has assisted the market to recover. The most recent illustrations of this tendency of short sellers to buy when liquidation is heaviest, occurred in February and March 1933, just prior to the Banking holiday and again in July when the market suffered a very severe and rapid decline. In the two weeks preceding the 4th of March 1933 the short selling interest covered 412.000 of stock and it was a notable fact that the stock market remained active and strong right down to the 4th of March, when the closing of all the Banks of the country necessitated closing of the Exchange."

Zowel de Commissie-Dickinson als President Whitney zijn echter op den verkeerden weg, als zij de economische functie der short selling op grond van statistieken willen beoordeelen. Dit kan nauwelijks tot eenig resultaat leiden, omdat het koersverloop een gevolg van tal van factoren is, en het niet aangaat den invloed van één van die factoren te beoordeelen naar uitkomsten van alle tezamen.

Bovendien liggen uit den aard der zaak geen statistieken voor, waarbij de invloed der blanco-verkoopen op het prijsniveau geheel is uitgeschakeld, welke ter vergelijking zouden moeten worden aangewend. Die zullen er pas zijn als de blanco-transacties geheel zullen zijn verboden! Ook zijn de economische omstandigheden van elk bepaald tijdvak anders en zullen bijv. liquidaties in ééne periode wél aan de baisse te wijten zijn, doch in eene andere niet. Men kan hoogstens middels de statistiek vaststellen, of in een bepaalde periode meer of minder blanco-verkoopen voorkomen dan in een andere.

Een eventuele conclusie, dat bij meerdere dekking-activiteit der baissiers eene stijging van het koersniveau is aan te toonen, heeft reeds daarom niets om

het lijf, omdat nimmer navijnsbaar is de verhouding, waarin die stijging staat tot de daling, die tevoren door den blanco-verkoper is teweeg gebracht.

Whitney's beroep op de statistiek in zijn Statement voor de Interstate Committee komt in wezen dan ook slechts hierop neer, dat hij constateert, dat op een bepaald oogenblik, als er voor de beurs veel ongunstige invloeden aan het werk zijn en eene scherpe daling heeft plaats gegrepen, de baissiers tot dekking overgaan en zoodoende op een bepaald en wellicht hachelijk oogenblik de markt steunen. Wie zal het loochenen! Het is echter het oude misleidende argument, hetwelk het uiteindelijke nut en de onschadelijkheid der blanco-effectentransacties niet aantoon, en hetwelk wij reeds eerder hebben getracht te weerleggen. Statistieken zullen nimmer kunnen ontzenuwen de op common sense gebaseerde simpele waarheid, dat een onreëel, voortgezet en onbegrensd aanbod op den duur en onder bepaalde omstandigheden tot een onreëel laag koersniveau leiden moet, en dat tegenover de enorme nadeelen, aan zoodanig abnormaal laag koersniveau voor de gansche bevolking verbonden, geen ook maar eenigszins gelijkwaardige nuttige werking der blanco-transacties is aan te toonen.

Het is daarom te betreuren, dat wegens de vaagheid der Fletcher bill, het den blanco-verkoper gunstig gestemd rapport der Dickinson Commissie, en den hardnekkigen tegenstand der New-Yorksche beurs, eene afdoende regeling der short selling voorsnog nauwelijks in Amerika is te verwachten. Tenzij de Fletcher bill mocht worden gewijzigd, en vóór 1 October 1934, den eventueelen invoeringsdatum, de in Amerika almachtige public opinion zich nog mocht doen gelden.

Mr. J. S. G. SCHULTEMA.

NIEUWE FEITEN OVER DEVALUATIE-POLITIEK.

Wanneer men, gegeven de hedendaagsche economische toestand in Nederland, de vraag: Hoe op de bestaande deflatie te reageren, beantwoordt met devaluatiepolitiek aan te bevelen, dan is een waarschuwing wél ter plaatse. De voorstanders van devaluatie keeren zich tegen het handhaven van de tegenwoordige goudwaarde van den Nederlandschen Gulden als doel op zichzelf, maar zij zijn niet dermate eenzijdig, dat zij in devaluatie een panacee zien tegen alle verschijnselen der economische inzinking. Wél kan men in devaluatie van den Gulden een onmisbare voorwaarde zien, eenerzijds voor de beperking van de noodlottige gevolgen van de huidige depressie, anderzijds voor het gevoelig maken van het Nederlandsche bedrijfsleven voor een mogelijk redres in de wereld. Deze zienswijze vindt haar basis in feiten, haar bevestiging in een aan deze feiten getoetste argumentatie. Het is onze bedoeling, eenige nieuwe feiten, betrekking hebbende op de welvaartsontwikkeling in het afgelopen jaar, naar voren te brengen, nu de statistische gegevens over 1933 bekend zijn. Hierbij zal steeds vergeleken worden de situatie der „goudlanden" met die der „niet-goudlanden" (landen, die devaluatie-politiek toepasten). In het bijzonder zal de toestand in Nederland en Nederlandsch-Indië naar voren gebracht worden. Bovendien laten wij landen als de U.S.A. en Duitschland buiten beschouwing; de getroffen maatregelen zijn in deze landen te complex en moeilijk te overzien. Tenslotte zullen wij slechts vergelijkbare landen kiezen en ons in hoofdzaak tot deze beperken. Zoo zal de vergelijking Engeland en de Scandinavische landen eenerzijds met landen als Nederland, Frankrijk, België en Zwitserland voorstaan. Alle cijfers voor onze berekening zijn ontleend aan de maandelijksche uitgaven van den Volkenbond, het Bulletin Mensuel de Statistique 1934 No. 2.

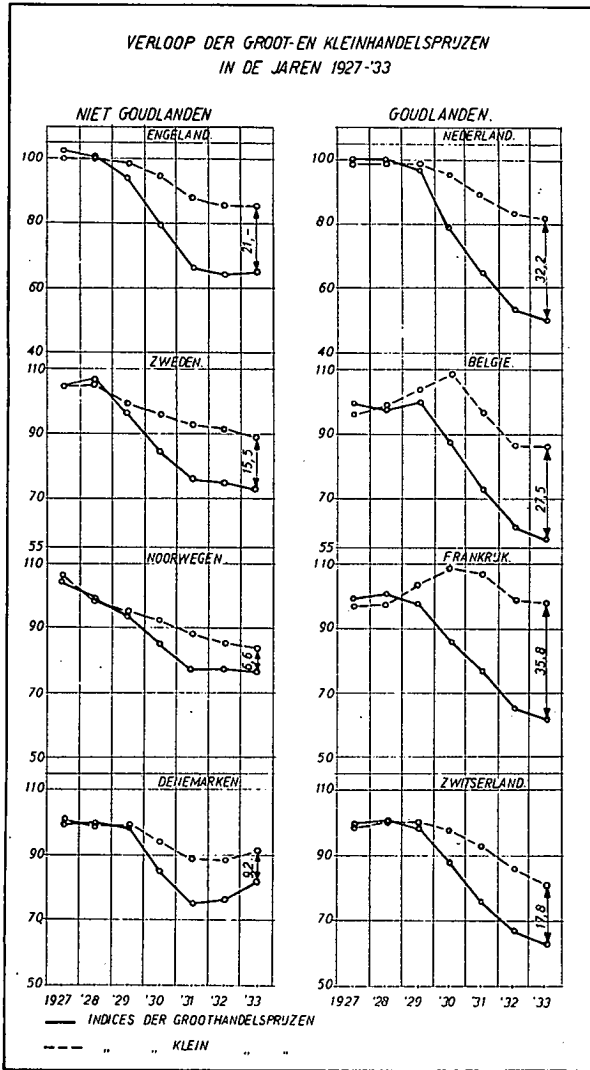
1. Het verloop der Groothandels- en Kleinhandels-prijzen.

In de jaren na 1927 constateert men een algemeene daling der groothandelsprijzen. Uit den aard der zaak

is de daling heviger en vindt zij eerder plaats dan bij de kleinhandelsprijzen.

Wanneer men dus onze figuur beziet, waarbij de getrokken lijn (de onderste) het verloop der groothandelsprijzen en de gestippelde de kleinhandelsprijzen aangeeft en men constateert, dat deze lijnen na eerst uit elkaar geloopt te zijn, neiging vertoont naar elkaar toe te buigen, dan kan men de conclusie trekken, dat de evenwichtsverstoringen in de prijsniveaux zich herstellen. Gaan de lijnen steeds verder uit elkaar, dan kan men groter wordende interne verstoring concluderen. Vergelijkt men „Goudlanden” met „Niet-goudlanden”, dan ziet men opmerkelijke verschillen. Graphisch is, dat wel het beste te demonstreeren. Wij laten daarom 8 graphiekjes volgen van vergelijkbare „Goud-” en „Niet-goudlanden”. (Zie graphiek I).

De door ons gevolgde methode bestaat in het uitdrukken van de in het Bulletin vermelde indices voor de jaren 1927 t/m. 1933 in een percentage van het gemiddelde der indices voor 1927+1928+1929.

De groothandelsprijzen zetten in de „Goudlanden” na 1931 de daling in dezelfde richting door; in de „Niet-goudlanden” buigen zij scherp af. In Engeland en Zweden blijven zij iets dalen, in Noorwegen blijven zij constant, in Denemarken stijgen zij.

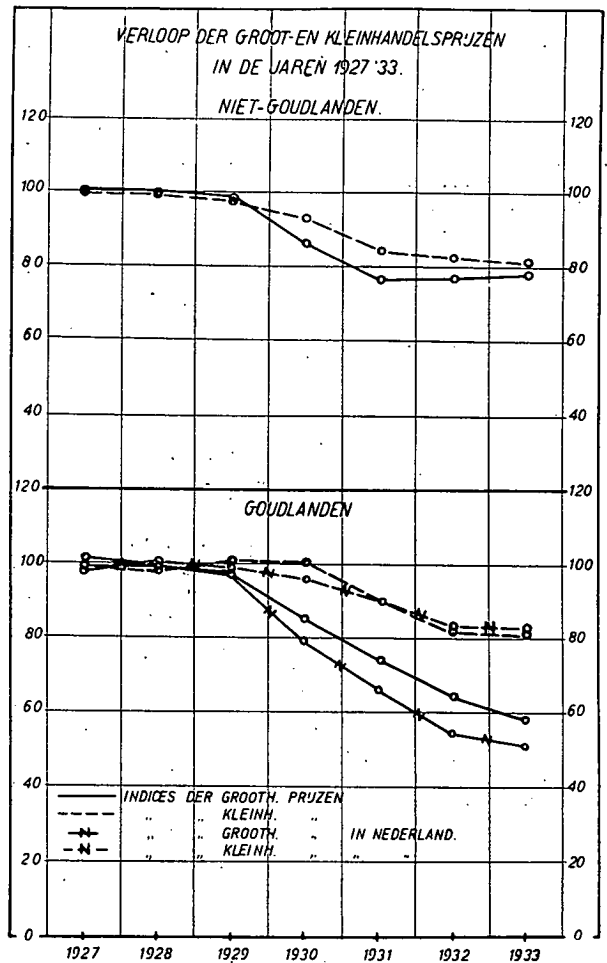
De kleinhandelsprijzen dalen in de „Goudlanden” in mindere mate dan de groothandelsprijzen; in de „Niet-goudlanden” neigen zij in 1932 en 1933 naar de groothandelsprijzen toe. In Engeland, Zweden en Noorwegen dalen zij, in Denemarken loopen zij iets op.

Tabel I.

Landen	Indices 1933 op basis 1927 + 1928 + 1929 = 100	
	Groothandelsprijzen	Kleinhandelsprijzen
„Niet-Goudlanden”		
A. Engeland	65.19	86.14
Zweden	73.95	89.47
Noorwegen	77.36	84.—
Denemarken	82.24	91.43 ¹⁾
B. Finland	88.73	81.94
C. Britsch-Indië	60.12	68.— ¹⁾
Australië	78.11	79.70 ¹⁾
Nieuw-Zeeland	88.49	79.38
Japan	80.28	78.83
Rek. gem. Sub. groep A. '33....	74.69	87.76
Totaalgroep in 1933	77.16	82.10
Rek. gem. Sub. groep A. '31....	74.02	89.38
Totaalgroep in 1931	76.04	85.08
„Goudlanden”		
A. Nederland	50.58	82.82
België	58.83	86.35
Frankrijk	62.42	98.17
Zwitserland	63.77	81.52
B. Italië	59.87	81.—
Tsjecho-Slowakije	69.26	92.86
Polen	56.83	71.03
C. Ned.-Indië	49.23 ¹⁾	64.33 ¹⁾
Rek. gem. Sub. groep A. '33....	58.90	87.23
Totaalgroep in 1933	58.85	82.26
Rek. gem. Sub. groep A. '31....	73.80	96.91
Totaalgroep in 1931	73.02	90.57

Voor de landen met een ¹⁾ is het gemiddelde van 11 maanden van 1933 genomen. Voor groep A loopen de indices nog scherper uit elkaar dan voor de totaalgroep.

Beziet men tabel I, dan constateert men voor de „Goudlanden” een scherpere daling der groothandelsprijzen. In de „Niet-goudlanden” dalen de groothandelsprijzen na 1931 niet meer. Zij blijven en voor

groep A en voor de totaalgroep practisch constant. Bij de „Goudlanden” zet de daling wel door, en groep A zoowel als de totaalgroep, komen zodoende op lager niveau. De kleinhandelsprijzen dalen in de „Niet-goudlanden” na 1931 slechts enkele punten, in de „Goudlanden” meer, maar niet in dezelfde mate als de groothandelsprijzen. Graphisch voorgesteld is dit weer duidelijker te zien. (Zie graphiek II).

Uit de tabellen en graphieken blijkt, zoowel voor de landen afzonderlijk als voor min of meer grotere landengroepen, dat in het verloop der groot- en kleinhandelsprijzen in de „Goudlanden” in tegenstelling met de „Niet-goudlanden” een steeds scherper wordende divergentie te constateeren valt, hetgeen wijst op meer interne verstoring.

Het zoo moeilijke probleem van aanpassing der kleinhandelsprijzen aan de groothandelsprijzen tendert in de „Niet-goudlanden” naar een oplossing, terwijl de „Goudlanden” daar nog in het geheel niet in geslaagd zijn.

2. De omvang der werkloosheid.

In de E.-S. B. van 11 October 1933 hebben wij uitvoerig betoogd, dat teneinde den omvang der werkloosheid in de verschillende landen te kunnen vergelijken, het noodzakelijk is de werkloosheidscijfers te relateeren aan het aantal in beroep werkzamen. De eenvoudige formule der werkloosheidscoëfficiënt luidt dan:

$$\frac{100 U}{W}$$

W = Aantal in beroep werkzamen.

U = Aantal werklozen (unemployed).

In hetzelfde nummer der E.-S. B. hebben wij aangegeven, waar de gegevens voor bovenstaande formule te vinden zijn. Nu het aantal werklozen over 1933 bekend is, willen wij wederom de werkloosheid in „Goudlanden” en „Niet-goudlanden” vergelijken. (Zie tabel II).

Tabel II.

Werkloosheidscoëfficiënten (Formule $\frac{100 U}{W}$) in de jaren 1927—1933.

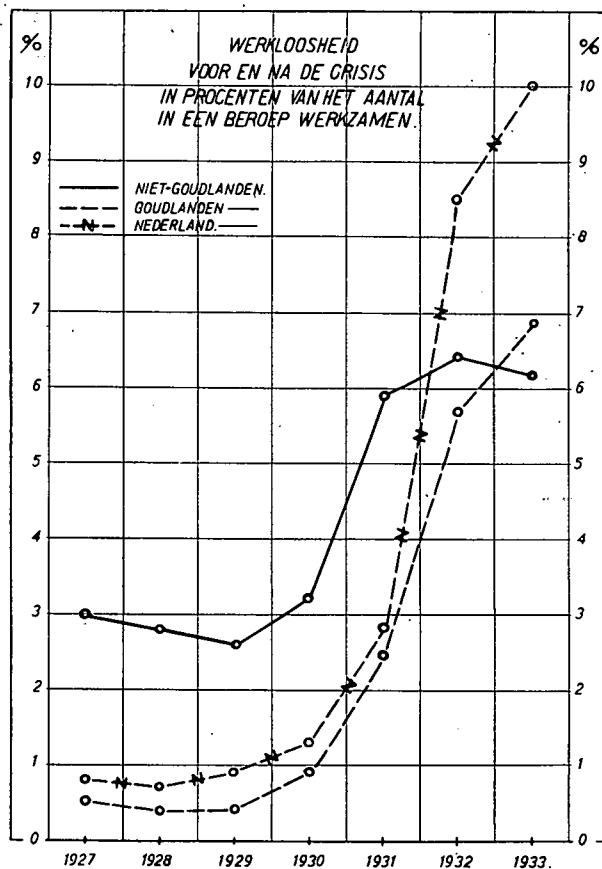
Landen	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
„Niet-Goudlanden”							
Engeland	4.3	4.7	4.7	7.-	15.-	10.9	10.1
Zweden	1.1	1.1	1.2	1.5	2.4	3.3	3.5 ¹⁾
Noorwegen	2.1	1.9	1.7	1.7	2.4	3.-	3.2
Denemarken	4.4	3.5	3.-	2.7	4.-	8.4	8.1
Rekenk. gem.....	3.-	2.8	2.6	3.2	5.9	6.4	6.2
„Goudlanden”							
Nederland	0.8	0.7	0.9	1.3	2.8	8.5	10.1
Frankrijk	0.2	0.1	—	0.1	0.3	1.4	1.4
België	0.3	0.2	0.2	0.7	2.2	4.6	4.7 ¹⁾
Tsjecho-Slowakije ²⁾	0.8	0.6	0.6	1.6	4.4	8.5	11.3
Rekenk. gem.....	0.5	0.4	0.4	0.9	2.4	5.7	6.9

¹⁾ Gemiddelde van 11 maanden van 1933.

²⁾ In plaats van Zwitserland is Tsjecho-Slowakije opgenomen, omdat de Zwitsersche werklozen-cijfers minder bruikbaar zijn.

De algemeene tendens komt zeer scherp tot uitdrukking in het rekenkundig gemiddelde van de „Niet-goudlanden” en „Goudlanden”.

In de „Goudlanden” vindt een ononderbroken stijging van de werkloosheid plaats, welke in de „Niet-goudlanden” niet te constateeren valt. Daarenboven komt de werkloosheid in de „Goudlanden” van een lager beginniveau dan in de „Niet-goudlanden”; het eindniveau is echter *hooger*. Wanneer men dit graphisch voorstelt (zie graphiek III), dan ziet men de lijnen, die het verloop der werkloosheid in „Goudlanden” en „Niet-goudlanden” weergeven, zich *kruisen*. Een zeer sterk voorbeeld, dat de toestand der „Goudlanden” veel ongunstiger geworden is. Bovendien neemt de werkloosheid in de „Niet-goudlanden” af; dit in tegenstelling met de „Goudlanden”, waar zij toeneemt. (Zie graphiek III).

Bij vergelijking van afzonderlijke landen doet zich hier en daar een afwijking van het algemeene beeld voor. Dit is te verklaren uit oorzaken van plaatselijken aard. Engeland ondergaat een zeer groote structuurverandering. Denemarken lijdt onder een zwaren schuldenlast op den landbouw van de jaren vóór de crisis, terwijl het gunstige cijfer van Frankrijk mede te verklaren is uit de onvolledigheid van de Fransche werklozenstatistiek. De algemeene tendens is echter opvallend.

De cijfers van Nederland en Tsjecho-Slowakije zijn zeer ongunstig en het is dan ook gemakkelijk te verklaren, waarom Tsjecho-Slowakije zijn munt gedevalueerd heeft.

Dr. J. G. STRIDIEN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE JURIDISCHE OPVATTING VAN DE GOUDCLAUSULE IN DENEMARKEN.

Dr. Rudolf Aschenbrenner te Kopenhagen schrijft ons:

Het loslaten van den gouden standaard door Denemarken in September 1931 had plaats met principiele handhaving van de berekening Kroon = Kroon, zoowel in het binnenland als ten opzichte van het buitenland. Eerst geleidelijk deden zich geschillen voor bij het nakomen van vroeger afgesloten contracten, welke op de een of andere wijze op goudclausules berusten. In tegenstelling met de Amerikaanse wetgeving, die tot algeheele afschaffing van de goudclausules is overgegaan en het principe huldigt „Gouddollar = papieren Dollar” bestaat in Denemarken geen wettelijke regeling van dit vraagstuk. De Deensche rechtbanken hebben zich derhalve herhaaldelijk met de goudclausule-overeenkomsten moeten bezighouden; zij zagen zich ten aanzien van de verscheidenheid daarvan voor geen gemakkelijke taak gesteld. Telkens moest rekening worden gehouden met bijzondere gevallen, zooals gouden muntclausule, goudwaardeclausule, baseering op valuta-

pariteiten, terwijl niet in de laatste plaats ook het vraagstuk een rol speelde, of het om de uitvoering van overeenkomsten tusschen Deensche contractanten (in Denemarken) dan wel tusschen binnen- en buitenlandse contractanten ging.

Zoo kan men begrijpen, dat de opvatting van de Deensche rechtbanken omtrent de „goudclausule” uiterlijk niet steeds hetzelfde beeld vertoont — en deze zoogenaamde verscheidenheid heeft den wensch van een wettelijke regeling doen opkomen —, terwijl bij een nader onderzoek toch een gelijke opvatting kan worden vastgesteld, welke slechts door de zich telkens voordoende gevallen wijzigingen heeft ondergaan.

De tot dusverre door de Deensche rechtbanken gevelde vonnissen getuigen van de principiële erkenning van de goudclausule, zoowel in het binnenland als ten opzichte van het buitenland. Het verleden jaar door het opperste Deensche Gerechtshof gevelde vonnis in het rechtsgeding tusschen de Deensche onderneming *Burmeister & Wain Liquidations-Abteilung* en de Noorsche Reederij „*Ocean*” heeft zeer veel opzien gebaard. Daarbij werd de laatste tot betaling volgens de goudclausule veroordeeld. Het betrof hier den bouw van een schip door *B. & W.* voor de „*Ocean*”, waarbij de koopsom in Engelsche Ponden, betaalbaar in Kopenhagen, was vastgesteld. In het koopcontract zelf (van 1926) was geen goudclausule opgenomen; de „*Ocean*” gaf echter in 1927 als zekerheid voor de betaling van het restant een schuldbekentenis, volgens welke alle betalingen in goud hadden te geschieden.

De groote verwondering en de sterke aanvallen, welke dit oordeel, de algeheele erkenning van de goudclausule, destijds, inzonderheid in Noorsche kringen, heeft gewekt, hadden in hoofdzaak betrekking op de begeleidende verschijnselen, d.w.z. het ontbreken van de goudclausule in het koopcontract zelf. Bij deze erkenning van de goudclausule, welke in het onderhavige geval op het internationale verkeer betrekking heeft, gaat het opperste Deensche Gerechtshof zelfs zoover, dat het voor de handhaving daarvan opkomt, zelfs wanneer volgens het Engelsche recht — het betrof hier de betaling in Engelsche Ponden — de goudclausule niet erkend en dus betaling in papieren Ponden mogelijk was, d.w.z. het richt zich bij de beoordeeling van het vraagstuk van de goudclausule naar het Deensche internationale privaatrecht en niet naar de wetgeving van het land, in welks valuta de transactie was afgesloten. Men mag evenwel niet over het hoofd zien, dat de beslissing van het rechtsgeding voor een Deensche rechtbank — ongetwijfeld in verband met de overeengekomen plaats van betaling t.w. Kopenhagen — door de tegenpartij niet werd betwist.

Op gelijke wijze wordt de geldigheid van de goudclausule door het opperste Deensche Gerechtshof in een tusschen landgenooten ontstaan geschil erkend. De „goudclausule” bestond in dit geval in de bepaling, dat de schuldenaar verplicht was de uit den koop van een stuk grond ontstane schuld, volgens een vóór het loslaten van den gouden standaard door Denemarken gesloten overeenkomst, naar keuze van den schuldeischer in Deensche, Zweedsche, Noorsche Kronen, Dollars, Ponden Sterling of Rijksmark — alles volgens pariteit berekend — te betalen. De schuldenaar werd tot erkenning van deze verplichting veroordeeld, d.w.z. tot betaling van het door den schuldeischer verlangde bedrag in goudvaluta.

Dit vonnis is in zooverre van bijzondere beteekenis, daar het een algemeene bepaling van de aan te nemen houding van de rechtbank bevat, waaruit bepaalde verdere conclusies kunnen worden getrokken. De rechtbank staat namelijk op het standpunt, dat de daling van de Kroon tot dusverre in verhouding tot de buitenlandsche valuta's (resp. tot het goud) niet een zoodanig karakter of een zoodanigen omvang heeft gehad, dat zij tot een algeheele of zelfs ook

maar gedeeltelijke afschaffing van dit deel van de overeenkomst aanleiding zou kunnen geven, d.w.z. hier wordt de mogelijkheid van een wijziging van de aan te nemen houding opengelaten, voor het geval een — wel aanzienlijke — verdere daling van de Kroon ten opzichte van de oorspronkelijke goudwaarde zou plaats vinden. (Een overeenkomstige houding van het opperste Gerechtshof is overigens ook in het bovengenoemde vonnis van „*Burmeister & Wain*” — „*Ocean*” te vinden). Daarentegen wijst de rechtbank de tegenwerping van den schuldenaar van de hand, dat de binnenlandsche waarde van de Kroon niet gedaald is.

Belangwekkend is overigens in dit verband, dat een — weliswaar lagere — rechtsinstantie in een in 1932 geveld vonnis de verhooging van de woninghuur op grond van een in het huurcontract voorkomende goudclausule niet erkende, omdat „bij den huidige economischen toestand in het binnenland ten aanzien van de waarde van de Kroon de huiseigenaar niet het recht had, van de in het huurcontract voorkomende goudclausule tot verhooging van de huur gebruik te maken, ook wanneer hij (als buitenlander), zooals in het onderhavige geval, in het buitenland woont”.

Tenslotte moet in dit verband ook nog worden gewezen op een kort geleden door de Kopenhaagsche Arrond.-Rechtbank geveld vonnis, dat de goudclausule ten volle erkende. Het betrof hier de levering in 1930 van een Duitsche aan een Deensche firma, die na het loslaten van den gouden standaard hetzelfde bedrag in papieren Kronen betaalde, terwijl de Duitsche firma betaling in goud, d.w.z. een overeenkomstig de goudwaarde hooger bedrag in papieren Kronen verlangde, omdat in haar „algemeene voorwaarden”, waarop de zaak was afgesloten, uitdrukkelijk 1 Kroon met 1/2480 KG. fijn goud was gelijkgesteld. De rechtbank erkende niet de tegenwerkingen van de Deensche firma, dat noch bij de voorbereidende besprekingen, noch bij het afsluiten van de transactie van een goudclausule sprake is geweest, dat de „algemeene voorwaarden”, die eenige bladzijden lang waren, wel waren geteekend, echter niet waren doorgelezen, en dat men tenslotte onder de „goudclausule” in elk geval slechts de betaling in gouden munten kon verstaan, welke betaling echter als gevolg van de wettelijke bepalingen in Denemarken practisch niet uitvoerbaar is. Zij werd dan ook tot betaling van het geëischte verschil veroordeeld.

In een zekere uiterlijke tegenstelling tot de vonnissen, welke de goudclausule erkennen, staat de voor eenige weken genomen beslissing van de Arrond.-Rechtbank te Kopenhagen in een tegen de Kopenhaagsche telefoonmaatschappij gevoerd proces. Deze beslissing, welke de wraking van de geldigheid der goudclausule beoogt, is van buitengewone beteekenis, omdat zij, behalve voor dezen rechtsstrijd, voor breede kringen van belang is. Hoewel waarschijnlijk ook het opperste gerechtshof zich nog met dit geval zal hebben te bemoeien — naar men zegt zal van de beslissing van de Arrond.-Rechtbank in hooger beroep worden gegaan — en haar opvatting omtrent dit speciale vraagstuk nog niet vaststaat, zoo zullen wij dit complex thans reeds aan een nadere beschouwing onderwerpen.

Het betrof hier de leening van de Kopenhaagsche Telefoonmaatschappij van 1929, ten bedrage van \$ 7 millioen, welke, in de Ver. Staten door de Guaranty Trust Company opgenomen, in gouden Dollars luidde, d.w.z. volgens de in de Ver. Staten gebruikelijke goudenmuntclausule, in het onderhavige geval: „principal and interest are payable in gold coins of the United States of America of the standard of weight and finesses existing on 15th February 1929 at the principal office of Guaranty Trust Company of New York, who is hereby appointed fiscal agent of the loan in the City of New York.”

De eis cher, een Deensche bezitter van leeningen,

eischte in plaats van het in papieren Dollars uitbetaalde bedrag aan rente de betaling in gouden Dollars volgens het gewicht en het gehalte van 15 Februari 1929 of de overeenkomstige waarde in papieren Dollars of Deensche Kronen, hetzij te New-York of, mocht zulks niet mogelijk zijn, te Kopenhagen. De gedaagde maatschappij vroeg afwijzing van den eisch, omdat naar haar meening hiertoe de rechtbanken te New-York bevoegd waren, resp. het Amerikaansche recht op dit geval van toepassing was.

De Deensche rechtbank verklaarde zich intusschen competent voor dit vraagstuk, fundeerde echter het twistpunt op het Amerikaansch recht, omdat de uitgifte en de teekening van de leening uitsluitend in de Ver. Staten plaats had en hoofdsom en renten alleen te New-York, uitsluitend in de munt van het land (Dollar) betaalbaar zijn. Volgens de Amerikaansche wetgeving moeten, zooals bekend, alle betalingen in Dollars in papieren Dollars geschieden, ook wanneer zij uitdrukkelijk in gouden Dollars luiden. Dienovereenkomstig erkende de rechtbank de geldigheid van de betaling in papieren Dollars, zonder rekening te houden met de goudclausule. Overigens zou, naar verder in het vonnis wordt gezegd, een eventuele betaling in gouden Dollars den bezitter van de leening niet baten, omdat hij volgens de Amerikaansche wetten verplicht was, het bedrag (gouden munten) binnen drie dagen in te leveren, waarbij, zooals bekend, de oude pariteit (Gouddollar = papieren Dollar) ten grondslag wordt gelegd. De vordering van den eischer echter, om bij onmogelijkheid van de voorgeschreven betaling in goud te New-York, de betaling te Kopenhagen in Kronen op basis van den gouden Dollar te doen geschieden, moest worden afgewezen, omdat volgens de redactie van de clausule de betaling alleen in New-York en in Dollars kan geschieden. De rechtbank staat op het standpunt, dat de inschrijver op een in Dollars luidende in de Ver. Staten betaalbare leening naast het voordeel ook het eventuele risico heeft te dragen.

Het vonnis heeft in zooverre in Denemarken en in belangstellende kringen in het buitenland opzien gebaard, daar vele Deensche Dollar-obligaties in omloop zijn, die ten deele door publiekrechtelijke, ten deele door particuliere ondernemingen in Denemarken werden geëmitteerd. In totaal betreft het ongeveer \$153 miljoen, waarvan alleen reeds \$109 miljoen staatsleningen en \$27 miljoen van de stad Kopenhagen en waarvan de renten resp. de aflossingen na het loslaten van den gouden standaard in de Ver. Staten in papieren Dollars werden betaald.

In dit verband staat inzonderheid het vraagstuk van de staatsleningen op het oogmerk in het middelpunt van de besprekingen, niet alleen vanwege het op zichzelf vrij groot bedrag, doch vanwege de bijzondere positie van staatsleningen. Professor Ussing van de Kopenhaagsche Universiteit, die op het gebied van het goudclausulevraagstuk reeds herhaaldelijk stelling heeft genomen, wijst er in zijn uiteenzettingen omtrent de rechtsvraag van dit geschil evenals van de daaruit te trekken conclusies op, dat bij rechtsgeschillen over leningen van een soevereinen staat volgens een algemeen heerschende opvatting niet de wetten van vreemde staten als basis kunnen dienen (zooals hier bij de leening van een particuliere onderneming is geschied), zoodat het, op de particuliere leening betrekking hebbende vonnis, niet zonder meer kan gelden voor de met goudclausule voorziene staatsobligaties. Hij vestigt daarbij de aandacht op twee vonnissen van het Internationale Gerechtshof te 's-Gravenhage van 1929, welke de goudleningen van Servië en Brazilië tot onderwerp hebben. Volgens de Haagsche uitspraak kan het vraagstuk van de goudverplichting van een staat, welke in in het buitenland uitgegeven leningen is uitgedrukt, voor het Haagsche Gerechtshof komen, wanneer slechts de regeering van het betreffende land zich het lot van de obligatiehouders aantrekt.

De internationale verplichting, resp. het rekening houden ermee, bemoeilijkt natuurlijk een uniforme wetgeving van deze soort en zou er wellicht toe kunnen medewerken, dat een dergelijke reeds herhaaldelijk verlangde wettelijke regeling in Denemarken tot nu toe nog niet tot stand is gekomen. (Voor de renten van de vóór den oorlog uitgegeven staatsleningen in „gouden Kronen”, wordt de tegenwaarde naar het goud berekend „tot nader order”, echter slechts aan buitenlanders, betaald).

Een wettelijke regeling, welke het Haagsche Gerechtshof casu quo niet zou erkennen, zou de rechtspositie slechts nog gecompliceerder maken. Daarbij komt nog, dat het juist de staat was, welke in enkele gevallen de invoering van de „goudclausule” in schuldbekeutenissen voor de baseering van exportcredieten als voorwaarde heeft gesteld, zoodat de beslissing, om deze clausule thans algemeen ongeldig te verklaren, ook van deze zijde niet gemakkelijk zou kunnen vallen. Het oordeel van het opperste Deensche Gerechtshof ten aanzien van dit vraagstuk zal derhalve van zeer bijzondere beteekenis zijn.

HET DWAALBEGRIJF VAN KUNSTMATIGE PRIJSVERHOOGING.

Prof. Dr. F. A. von Hayek te Londen schrijft ons:

Het geloof, dat wij de welvaart zouden kunnen herstellen door de prijzen op te voeren tot het niveau, waarop zij gedurende de laatste haussejaren stonden, is in vele kringen doorgedrongen. Dat er iets niet in orde is met het huidige prijsmechanisme, en dat dit prijsstelsel belangrijke wijzigingen zal moeten ondergaan, alvorens het bedrijfsleven weder tot bloei kan komen, mag niet worden ontkend. Erkend wordt algemeen, dat het bestaan van dergelijke disproportionaliteiten het domineerende kenmerk van elke depressie is. Het eigenaardige van deze tegenwoordig zoo populaire leer is evenwel, dat zij niet de aandacht vestigt op de verhouding tusschen de bestaande prijzen van verschillende artikelen, doch zich concentreert op de verhouding tusschen een fictief gemiddelde van al deze prijzen en een overeenkomstig fictief gemiddelde op eenig tijdstip in het verleden.

Deze betrekkelijk nieuwe meening is het gevolg van de gedachtenwisseling over een bijzonder vraagstuk. Toen het in de jaren onmiddellijk na den oorlog de taak van de economisten was, om de staatslieden en het groote publiek ervan te overtuigen, dat de politiek van dekking der begrotingstekorten door middel van de drukpersen fataal was, moesten zij zich bedienen van een zeer eenvoudige verklaring van de gevolgen van de veranderingen van de hoeveelheid geld en hun argumenten illustreeren met eenige eenvoudige cijfers. Het publiek leerde deze les maar al te goed en ontwikkelde een bijna bovenmatig geloof in indexcijfers. Edoch, in de economie „is een klein beetje kennis zeer gevaarlijk”; het leidt namelijk vaak tot het negeeren van belangrijke factoren. In dit speciale geval werd de eenvoudige practijk, welke goede diensten bewees in één omstandigheid bepaald misleidend in een andere.

Het is zonder twijfel volkomen juist, dat een snelle verandering in het prijsniveau nadeelig is en er inzonderheid toe zal leiden de productie te desorganiseeren, indien men verwacht, dat zij zal aanhouden. Het is evenwel geheel iets anders te beweren, dat niet het *veranderende*, doch het *veranderde* prijsniveau nadeelig is; en dat het daarom gewenscht is, indien een verandering in één richting heeft plaats gevonden, een verandering in de tegengestelde richting aan te brengen, teneinde terug te keeren tot een peil, dat als een normaal prijsniveau wordt beschouwd. Men heeft de kwade gevolgen van dezen waan in Engeland na de oorlogsinflatie leeren kennen, toen een poging werd aangewend om van deflatie gebruik te maken, teneinde de prijzen te herstel-

len tot het vóóroorlogsniveau, dat destijds als normaal werd beschouwd.

Er waren stellig mensen, aan wie een dergelijke politiek hulp en ten deele ook compensatie voor de gedurende de voorafgaande inflatieperiode geleden verliezen bracht. Er waren echter ook anderen, die opnieuw door het deflatieproces verliezen leden. Men diene echter te bedenken, dat, terwijl de blijvende gevolgen van een verandering van het prijsniveau slechts betrekking hebben op de verdeling van het inkomen (eenigen hebben er voordeel van, anderen ondervinden er in dezelfde mate nadeel van), elke nieuwe monetaire verandering, die de productie onmiddellijk of uiteindelijk doet stagneeren, het maatschappelijk inkomen als geheel zal verminderen. Zooals in zoovele andere gevallen, kan de correctie van de verandering in de verdeling van inkomen tusschen de klassen slechts worden bereikt ten koste van vermindering van het gezamenlijke inkomen.

Het is van belang een duidelijk onderscheid te maken tusschen deze twee geheel verschillende kanten van veranderingen op monetair gebied. Het eerste geval, dat het gevolg is van het bestaan van vaste rentedragende schulden, zou ook plaats vinden, wanneer alle prijzen op hetzelfde tijdstip, in dezelfde richting en in dezelfde mate zouden veranderen. Elke stijging van het prijsniveau is nadeelig voor den crediteur, terwijl zij gunstig is voor den debiteur; en het omgekeerde geldt ingeval van een verlaging van het prijsniveau. Zulks zou echter niet van belangrijken of blijvenden invloed op den omvang van de productie of de bedrijvigheid zijn. Rente en aflossing van schulden zijn geen productiekosten in dien zin, dat zij zullen veranderen, wanneer de productie vermeerderd of vermindert, en door een verandering van den schuldenlast wordt de productie derhalve over het algemeen niet in meerdere of mindere mate winstgevend. Zij kan personen ruïneeren of verrijken; zij kan talloze producenten doen faillieeren en hun fabriek, land of andere productiemiddelen in andere handen doen overgaan en op deze wijze tijdelijk de markten verstoren. Indien dit proces echter niet wordt belemmerd, zal het een spoedige hervatting van de productie op de vroegere schaal niet in den weg staan.

De inderdaad belangrijke invloed op den omvang van de productie heeft anderzijds niets te maken met het absolute prijsniveau. Dit houdt verband met veranderingen van de relatieve prijzen van de individueele goederen en diensten — veranderingen, welke altijd zullen worden veroorzaakt door dezelfde krachten, die hevige schommelingen van het prijsniveau doen ontstaan. In het algemeen gesproken, zal die groep van prijzen, welke de productiekosten van andere goederen uitmaken, veranderen met betrekking tot de prijzen van die goederen. Dergelijke verschillen tusschen de prijzen, welke op een bepaald moment bestaan; kunnen de raderen van de productie in de war brengen en geduchte verliezen aan de maatschappij als geheel berokkenen.

Hoewel het gewenscht is, de rechtvaardigheid tusschen debiteuren en crediteuren te handhaven of te herstellen, is het zelfs nog van grooter belang de productie weder op gang te krijgen. Er bestaat echter geen reden om te veronderstellen, dat dezelfde maatregelen beide doeleinden kunnen verwezenlijken. Het is integendeel zeer waarschijnlijk, uit hetgeen wij weten, dat de politiek, welke de debiteuren thans zou helpen door stijging van het prijsniveau tot een peil uit het verleden, eveneens een verdere desorganisatie van de productie zou teweeg brengen.

En wel om deze reden, dat het proces, waardoor een verandering van het prijsniveau wordt verkregen, noodzakelijk belangrijke wijzigingen in de verhouding tusschen de afzonderlijke prijzen medebrengt. Het is, zooals vanzelf spreekt, niet mogelijk om door een bepaalde maatregel alle prijzen op hetzelfde tijdstip of in dezelfde mate te wijzigen. Dit

zou, indien mogelijk, evenmin het gewenschte gevolg hebben. Er bestaat echter nog minder reden te veronderstellen, dat de veranderingen tusschen de verschillende prijzen, welke zich tijdens een dergelijk proces van „deflatie” zullen voordoen in de goede richting zouden gaan. Eén ding staat daaromtrent slechts vast: dat zij in gebreke zullen blijven in een geval, dat van belang is voor een terugkeer tot blijvenden voorspoed, nl. dat van het opwekken van verwachtingen, welke kans van verwezenlijking bieden.

De veranderingen in de relatieve prijzen, veroorzaakt door veranderingen in de hoeveelheid geld, kunnen slechts van tijdelijken aard zijn. De tendens zal bestaan, dat deze veranderingen zich in andere richting zullen gaan bewegen, zoodra de hoeveelheid geld niet verder verandert; inmiddels zullen zij de productie in verkeerde banen leiden, welke tenslotte onrendabel zullen blijken te zijn.

Het is hoogst waarschijnlijk, uit hetgeen bekend is, af te leiden, dat het in verkeerde banen leiden van de productie door een prijsstructuur, welke tijdelijk verwrongen is, als gevolg van monetaire veranderingen, de voornaamste oorzaak van crises en depressies is. Het spreekt vanzelf, dat het versnellen van een reeds in gang zijnd herstelproces te duur gekocht is met het scheppen van nieuwe wanverhoudingen in de productie met het onvermijdelijk gevolg van een latere nieuwe depressie.

Ongeveer een jaar geleden, had inderdaad met eenigen schijn van rechtvaardiging kunnen worden beweerd, dat het niet slechts een kwestie van herstelbespoediging was, doch de eenige weg om uit een vicieuze cirkel van deflatie, welke ons maandelijks dieper in de depressie deed wegzinken, te geraken. Welke ook de verdiensten van het argument van liberale credietexpansie in tijden van groote prijsdaling mogen zijn geweest, zoo mag men niet uit het oog verliezen, dat wij eenigen tijd geleden in een nieuwe fase van de depressie zijn aangeland. Het deflatieproces is tot staan gekomen; zoodra een periode van vrij stabiele prijzen verwachtingen voor verdere stabiliteit had doen ontstaan, werden meer bepaalde teekenen van herstel bemerkbaar, welke thans niet langer meer kunnen worden misverstaan. Het vraagstuk betreft nu niet het overwegen van maatregelen om een verscherping van de depressie te voorkomen, maar of er iets kan worden gedaan om het herstelproces te bespoedigen.

Zooals wij reeds hebben geopperd, mag niet worden ontkend, dat een weloverwogen poging om het prijsniveau op te voeren, waarschijnlijk dit onmiddellijk resultaat zou opleveren; zulks zou op den langen duur echter zeer gevaarlijk zijn. Zelfs afgezien van het bezwaar, dat de aldus verkregen welvaart waarschijnlijk van zeer kortstondigen duur zou zijn, zou een dergelijke politiek weerstand moeten bieden aan andere zeer ernstige moeilijkheden.

Er bestaat geen wetenschappelijk criterium voor het vaststellen van een bepaald prijsniveau als het doel van een dergelijke politiek. De prijsniveaux van 1931, 1929, 1926, of wellicht zelfs 1921 of 1914, zouden evengoed kunnen worden aangenomen. Om de reeds vermelde redenen, zou het herstel van een van deze prijsniveaux stellig niet tot resultaat hebben, dat de positie van eenig individu gelijk zou zijn aan die van het als basis gekozen jaar. In vele bedrijfstakken, waar de kosten reeds zijn aangepast, doch die een nieuwe opwaartsche beweging slechts langzaam zouden volgen, zou de uitwerking van de opvoering van de prijzen tot het niveau van 1929 overeenkomen met een belangrijke inflatie. In andere bedrijfstakken — inzonderheid in die, waar het hardst wordt geschreeuwd — zou het resultaat waarschijnlijk zeer teleurstellend zijn.

Het wekt geenszins verwondering, dat de industrieën, waarin de oude schuldenlast het zwaarst is, en derhalve de vraag naar een vermindering van de geldswaarde het dringendst, juist die zijn, wier moei-

lijkheden reeds van veel ouderen datum zijn, dan de huidige depressie, en welke stellig niet werden veroorzaakt door monetaire veranderingen. Inzonderheid de hoop van de boeren in Amerika en elders, dat hun moeilijkheden door geldmanipulatie zouden kunnen worden overwonnen, is stellig illusoir.

Om verwachtingen te blijven koesteren, welke zeer zeker niet in vervulling zullen gaan, is echter zeer gevaarlijk. Indien het herstel van het prijsniveau tot dat van 1929 niet voldoende is, zullen even sterke machten aandringen op een herstel tot het peil van 1921, of zelfs van een hooger peil. En waar de argumenten tegen het herstel van het prijsniveau van 1929 nauwelijks minder sterk zijn dan die tegen een grootere dosis inflatie, zal het moeilijk zijn zich tegen een dergelijken aandrang te verzetten, indien het reeds eenmaal werd ingewilligd.

De beslissende factor van een dergelijk experiment onder de huidige omstandigheden schijnt mij van anderen aard. Elk herstelproces, dat leidt tot vrij stabiele verhoudingen, moet de aanpassing van relatieve prijzen en productiemethoden aan de bestaande omstandigheden medebrengen. En de meest belangrijke voorwaarde, waaraan moet worden voldaan, indien dit proces blijft voortduren op een werkelijk snel peil, is, dat men verwacht, dat die omstandigheden stabiel zullen blijven.

Het vertrouwen van de ondernemers, dat hun calculaties, gebaseerd op de bestaande prijzen, niet weder teniet zullen worden gedaan door onvoorziene veranderingen, is van grooter belang voor het opvoeren van de vraag naar producten van die industrieën, welke nu het meest getroffen worden, dan enige andere factor. Indien er iets kan geschieden, om het herstel te bespoedigen, is het de vermindering van de onzekerheid ten aanzien van de toekomstige politiek en het vergemakkelijken van de aanpassing aan de gegeven productievoorwaarden. Er is voldoende gelegenheid voor maatregelen in deze richting op ander gebied, doch weinig op dat van de monetaire politiek, waar stabiliteit een noodzakelijk vereischte is.

Dat geen overwogen actie zou moeten worden gevoerd, teneinde de prijzen in het algemeen op te voeren, wil natuurlijk niet zeggen, dat alle individuele prijzen op het niveau zullen of moeten blijven, waarop zij staan. Men zal er wel niet aan twijfelen, dat met de geleidelijke terugkeer van het vertrouwen en het herstel van de bedrijvigheid, sommige prijzen aanzienlijk zullen stijgen zonder eenige poging om dit doel te bereiken. Het is inderdaad zeer waarschijnlijk, dat het eerstvolgende essentiële vraagstuk, dat zich voor de monetaire autoriteiten zal voordoen, juist het omgekeerde zal zijn van hetgeen algemeen wordt verondersteld: namelijk om te verhinderen, dat de opwaartsche beweging van sommige prijzen zal onttaarden in een algemeene prijsbeweging met alle storende gevolgen, welke een dergelijke beweging op de industriële stabiliteit heeft. Hoewel het tijdstip, waarop aan dit probleem ernstig aandacht zal moeten worden geschonken, wellicht niet meer zoolang op zich zal laten wachten, als gewoonlijk wordt verondersteld, is het helaas nog niet zoover.

AANTEKENINGEN.

Verbetering van onze handelsbetrekkingen met China.

In een vergadering, die Dinsdag 6 Maart jl. onder de auspiciën van de Vereeniging „De Industriële Club” en de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel te Amsterdam werd gehouden, heeft Mr. W. J. R. Thorbecke, de Nederlandsche gezant te China, een rede gehouden, waarin hij uitvoerig aandacht heeft geschonken aan de mogelijkheden van een vermeerderden afzet van Nederlandsche producten in China.

Het is alleszins toe te juichen, dat een gezant op

deze wijze de belangstelling vraagt voor een land, dat zonder twijfel voor het Nederlandsche bedrijfsleven perspectieven biedt, maar waarin het doen van zaken allerlei moeilijkheden oplevert. Dit voorbeeld verdient in alle opzichten navolging, vooral voor gezanten in die overzeesche landen, waarvan de handelsbetrekkingen met ons land voor uitbreiding vatbaar schijnen.

Uit de rede van Mr. Thorbecke is gebleken, dat Nederland nog een kans heeft om zijn handelsrelaties met China, die niet van al te grooten omvang zijn, uit te breiden. Daartoe dient echter samenwerking te komen, zoowel tusschen de belanghebbenden hier te lande als tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië. Het moeilijke probleem is echter, op welke wijze het Nederlandsche bedrijfsleven vasteren voet in China zal kunnen krijgen. Mr. Thorbecke opperde de gedachte van een belangenvertegenwoordiging, die contact zal moeten zoeken met den Chineeschen groot-handel en andere distributie-organen.

In het hoofdartikel van dit nummer van ons blad wordt hetzelfde vraagstuk aan de orde gesteld. Daaruit blijkt eveneens, dat China voor de Nederlandsche industrie een niet onbelangrijk afzetgebied kan worden. De Vereenigde Staten en Duitschland hebben op dit gebied reeds een voorsprong, waardoor het volgend de schrijver van het artikel de voorkeur verdient het contact met China te zoeken door middel van die groep Chineezers, die in Nederlandsch-Indië zijn ingeburgerd.

Hoe het ook zij, de belangstelling voor China is door de plannen van onzen energieken gezant gewekt. Het is te hopen, dat men hier te lande ernstig aandacht aan dit vraagstuk zal schenken en de mogelijkheden zal vinden dit plan, zij het voorloopig op bescheiden schaal, te verwezelijken.

Prijzen van schepen.

Aan het jaarverslag over 1933 van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam ontleenen wij het volgende.

De prijzen van oude zeeschepen zijn in het afgelopen jaar weer iets gestegen, echter uitsluitend doordat de scheepsslooperijen, in verband met een uitbreiding van de vraag naar oud ijzer, hogere bedragen konden bieden. Om in de vaart te blijven, zijn slechts betrekkelijk weinig vaartuigen aangekocht. Vrachtschepen van meer dan 10.000 ton laadvermogen konden vrijwel niet anders dan voor sloop worden verkocht.

In de vaart gebleven vrachtschepen van 7.000 tot 8.000 ton laadvermogen en ongeveer twintig jaren oud, die bij het begin van het jaar voor ongeveer 10/- per ton laadvermogen werden verkocht, brachten later 17/6 tot 18/6 per ton op; voor tien tot vijftien jaren oude schepen van deze grootte is van 40/- tot 45/- per ton laadvermogen betaald. Een vijf jaren oud vrachtschipschip van 8.500 ton laadvermogen is door een Griekschen reeder voor ongeveer 80/- per ton aangekocht, en een in 1930 door een Engelsche werf gebouwd vrachtschipschip van 7.000 ton laadvermogen, dat nog niet in de vaart gebracht was, werd voor iets meer dan 90/- per ton laadvermogen eigendom van een Duitsche reederij.

Voor schepen van ongeveer 5.000 ton laadvermogen en ongeveer vijf en twintig jaren oud is de prijs weer tot 20/- per ton laadvermogen gestegen; een bijna twintig jaren oud schip van deze grootte is voor 34/- per ton van de hand gedaan. Vrachtschipschepen van ongeveer 2.000 ton laadvermogen en ongeveer vijftien jaren oud werden bij het begin van het jaar voor 40/- en later voor 55/- per ton laadvermogen verkocht; Rusland heeft evenwel voor een dergelijk vaartuig ruim £5.- per ton laadvermogen betaald en voor twee groote Engelsche vrachtmotorschepen van tien jaren oud zelfs nog iets meer. De koop prijs voor die schepen is echter niet in contant geld betaald.

Voor kustvaartuigen bleven de prijzen nog steeds op een zeer onbevredigend peil: een vijftien jaren oud stoomschip van 740 ton laadvermogen is voor 54/- per ton laadvermogen verkocht, een drie jaren oud stoomschip van 540 ton laadvermogen heeft niet meer dan f 12.- per ton laadvermogen opgebracht.

De prijzen van sloopschepen zijn belangrijk hooger geworden: voor oude vrachtschepen werd bij het begin van het jaar slechts 3/- tot 5/- per ton laadvermogen betaald, in de tweede helft van het jaar echter van 12/6 tot 15/- per ton en voor enkele goed onderhouden vaartuigen zelfs nog iets meer; oude tankschepen zijn slechts in gering aantal voor sloop verkocht, de prijzen, voor deze vaartuigen betaald, waren slechts weinig hooger dan die voor oude vrachtschepen. Voor oude passagiersschepen betaalden de scheepsslooperijen in West-Europa bij het begin van het jaar van 7/- tot 10/- per ton bruto, later echter van 15/- tot 20/- en in een enkel geval 25/- per ton; de Italiaansche slooperijen betalen nog altijd 2/- tot 3/- per ton meer, en bij verkoop aan Japansche koopers kon zelfs tot 27/6 per ton bruto worden bedongen.

De Nederlandsche scheepsslooperijen hebben in het begin van het jaar een vijf en dertig jaren oud vrachtstoomschip van 5.500 ton laadvermogen voor ongeveer f 4,40 per ton gekocht en later een acht en twintig jaren oud vrachtschip van 6.100 ton voor f 3,80 per ton laadvermogen; in October is echter een door Nederlandsche koopers voor sloop aangekocht fruitstoomschip van ongeveer 6.000 ton bruto, een en twintig jaren oud, betaald met ruim 22/- per ton bruto. Een Nederlandsch vrachtstoomschip van 10.000 ton laadvermogen en twintig jaren oud is voor 24/- per ton aan Japansche sloopers verkocht.

Van andere door Nederlandsche reederijen verkochte vrachtstoomschepen waren de prijzen, opgeleverd in een Europeesche haven:

12.000 ton laadvermogen, 19 jaren oud, f 4,30 per ton
11.000 " " " 19 " " " 5,00 " "
10.000 " " " 13 " " " 7,40 " "
9.000 " " " 5 " " " 83/- " "
6.000 " " " 30 " " " f 3,60 " "
2.800 " " " 23 " " " 38/6 " "
2.500 " " " 11 " " " f 56,30 " "
1.500 " " " 12 " " " 100/- " "

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De Zichtbare Voorraden per 1 Februari zijn volgens Czarnikow:

	1934 tons	1933 tons	1932 tons
Duitschland	1.133.000	1.194.000	1.617.000
Tsjecho-Slowakije	418.000	530.000	719.000
Frankrijk	652.000	738.000	737.000
Nederland	353.000	285.000	291.000
België	173.000	180.000	187.000
Hongarije	115.000	97.000	100.000
Polen	359.000	430.000	426.000
U.K. Geïmp. Suiker	524.000	451.000	178.000
" Binnenl. "	172.000	121.000	31.000
Europa	3.899.000	4.026.000	4.286.000
Ver. Staten alle havens ...	271.000	273.000	278.000
Cubaansche havens	367.000	581.000	811.000
Cuba binnenland	550.000	950.000	800.000
Java	2.660.000	2.824.000	1.988.000
Totaal	7.747.000	8.654.000	8.163.000
waarvan geblokkeerd	1.665.000	3.257.000	1.944.000

INGEZONDEN STUKKEN.

REGEERINGSSTEUN AAN DEN LANDBOUW.

De Heer C. Vermey schrijft ons:

Ofschoon het als belangstellend leek niet in mijn bedoeling ligt, deel te nemen aan de belangwekkende polemische beschouwingen, welke in den laatsten tijd in dit weekblad aan bovenstaand onderwerp worden gewijd, doet de bijdrage in het nummer van 21 Fe-

bruari jl. van de hand van Dr. J. Oortwijn Botjes enkele vragen rijzen, waarop de niet-deskundige lezer alsnog gaarne een antwoord zou ontvangen.

De geachte schrijver haalt de door Prof. Polak in „de Economist” gemaakte becijfering van de samenstellende deelen van den kostprijs van het brood aan — zie pagina 180 in opgemeld nummer van dit weekblad — en vermeldt in de tabel o.a. „vrachten 1.5”. Hierop laat hij dan onmiddellijk volgen: ... dan werken de volgende Nederlandsche bedrijven mee aan de productie van brood ... ad 5 het transportbedrijf (vrachten).

Tot zoover kan ik het betoog van Dr. Oortwijn Botjes volkomen onderschrijven. De schrijver gaat dan echter over tot een beschouwing van de loonen, welke in de betrokken Nederlandsche bedrijven worden betaald en spreekt in verband met het transportbedrijf alleen over de weekloonen der vaste havenarbeiders te Amsterdam. Terloops zij er op gewezen, dat het percentage van 1.5, zijnde de op het brood drukkende transportkosten, slechts een fractie van den kostprijs uitmaakt.

Allereerst verzuimt de schrijver — indien door mij althans terecht wordt uitgegaan van de praemisse: vrachten 1.5 = gelijk aan of omvat althans als voornaamste factor het ad 5 genoemde transportbedrijf (vrachten), d.w.z. de op het zee- dan wel binnenslandsch transport (inheemsche tarwe, etc.) drukkende kosten — te vermelden, welk deel van het percentage drukt op *vervoer* en welk deel op het verwerken in de haven. Dat dit punt in den gedachtengang van den schrijver nadere toelichting behoeft is duidelijk indien men er zich rekenschap van geeft dat een waarlijk niet gering gedeelte van onze overzeeschen graan-aanvoer geschiedt door schepen onder andere dan Nederlandsche vlag. Waar de Nederlandsche Scheepvaart ongetwijfeld mede belang heeft bij een welvarend veeteeltbedrijf — invoer van maïs e.a. voedingsmiddelen voor onze veestapel, waarbij natuurlijk ook het artikel lijnkoeken niet mag worden vergeten — doch veel minder geïnteresseerd is bij het pousseeren van den inheemschen tarweverbouw, waardoor immers de overzeesche aanvoer wordt belemmerd, zou het gevoerd betoog, indien de schrijver met cijfers wil en kan aantonen dat de nationale scheepvaart en bloc belang heeft bij een welvarenden *landbouw*, aan kracht winnen, indien hij het door hem gebruikt cijfer nader analyseerde. Thans wordt de indruk gewekt, dat vrachten synoniem zijn aan arbeidsloon der werknemers in het havenbedrijf en dat dit bovendien integraal aan Nederlandsche werkgevers/werknemers ten goede komt. Uit een nadere analyse zou veeleer onmiddellijk blijken, dat de kosten van „verwerken” in verhouding tot de zeevracht zeer gering zijn, zooals overigens het percentage van 1.5 — het zij nog eens herhaald — ten aanzien van den totalen kostprijs een practisch te verwaarloozen factor is.

Het tweede punt waarop ik de aandacht zou willen vestigen is de stelling van den geachten schrijver aan het slot van zijn betoog: „In de kringen van boeren en landarbeiders voelt men hiervoor niet veel. Men prefereert daar een toestand, die alle bedrijven tot beschutte bedrijven maakt en die dus leidt tot een economisch sterk staatsgezag, boven een toestand, waarbij in een deel der bedrijven vrije prijsvorming plaats heeft, terwijl in een ander deel de betrokkenen hunne prijzen aan het publiek decreeteeren.”

Allereerst zij er op gewezen dat hetgeen Dr. Oortwijn Botjes „economisch sterk staatsgezag” noemt, in wezen niet anders is dan een tot in uiterste consequentie doorgevoerde staats-*inmenging* in de vrije bedrijven. Boeren en landarbeiders mogen al een toestand prefereeren, die alle bedrijven tot „beschutte” maakt, het zou Nederland, dat toch reeds een duurtje eiland is, langs dezen weg wel heel moeilijk vallen zich duurzaam in den strijd om handhaving, resp. uitbreiding van *uitheemsche* afzetgebieden, te hand-

haven. De toestand dien wij thans hier te lande belevan, waardoor via den wetgever op allerlei gebied kunstmatige in stede van vrije prijsvorming plaats vindt; is uitsluitend een gevolg van de langdurige crisis, derhalve *abnormaal*. Normaal is, dat zoodra de omstandigheden zulks toelaten, dit crisis-stelsel worde prijsgegeven. Men zal tenslotte moeten komen tot *vrije prijsvorming*, die op haar beurt wederom afhankelijk is van *vrije loonsvorming*. Zoo alleen, het zij nog eens met nadruk herhaald, zal Neerland's voortbrenging, zoowel wat landbouw en veeteelt als industrie betreft, op andere dan *inheemsche* markten kunnen concurreren.

Bescherming van vitale welvaartsbronnen door de Regeering in crisistijd is aanvaardbaar, al dient hier ook de grootste voorzichtigheid betracht. Normaliter dienen echter bedrijfsgroepen, evengoed als individuele ondernemingen om het even, welk economisch terrein zij bestrijken, over voldoende inhaerente kracht te beschikken, om zich zonder beschermende maatregelen te handhaven. Slaat de meeningsuiting aan het slot der beschouwing van Dr. Oortwijn Botjes uitsluitend op dezen crisistijd of zweeft het ideaal van „alle bedrijven tot beschutte bedrijven gemaakt” hem als blijvende panacee voor oogen? In dit laatste geval zullen naar ik meen velen met mij in het ideaal der boeren en landarbeiders veeleer een „fata-morgana” zien, dat de crisis-pelgrims ernstiger moet teleurstellen, naarmate het eind der crisis dichterbij komt en gezond verstand, d.w.z. terugkeer tot de lang verwaarloosde economische imponderabilia een eisch van zelfbehoud is geworden.

N a s c h r i f t. De tabel, die Prof. Polak geeft omtrent de samenstellende deelen van den kostprijs van het brood, is door mij slechts gebruikt om aan te toonen, welke bedrijven in hoofdzaak bij de broodbereiding betrokken zijn. Het cijfer 1.5 voor vrachten staat geheel los van mijn betoog omtrent de betekenis, welke een welverend landbouwbedrijf heeft voor onze scheepvaart. De vrachten toch, waarvan hier sprake is, hebben slechts betrekking op het vervoer in Nederland.

De kosten van deze vrachten, die overigens slechts een zeer geringen invloed hebben op den broodprijs, worden ten deele beheerscht door de loonen der transportarbeiders. Deze verdienen in het algemeen meer dan 60 cent per uur. De conclusie, dat bij een volkomen ineenschrompeling van de pachtwaarde van den grond, de werkers op dien grond thans slechts 25 cent of minder per uur kunnen verdienen, terwijl de arbeiders in de beschutte bedrijven in de steden in den regel minstens 60 cent uurloon genieten, wordt dan ook niet door den heer Vermey bestreden. En om deze conclusie vast te leggen, heb ik mijn artikel geschreven.

Wat het tweede deel van het betoog van den heer Vermey betreft, ga ik volkomen met hem mee, waar hij zegt, dat *een vrije prijsvorming afhankelijk is*

van een vrije loonsvorming. Ik betwijfel echter eenigszins of deze vrije loonsvorming, waarbij de menselijke arbeidskracht als koopwaar wordt behandeld, zal terugkeeren.

Dat zij op het oogenblik in ons land niet bestaat, is in elk geval zeker. Ambtenaren en overheidspersoneel worden niet betaald naar den prijs, waarvoor men hun arbeid op de vrije markt zou kunnen kopen. Ook maakt de werkloosheidsondersteuning het aan de vakverenigingen in zeer vele bedrijven mogelijk een hooger loonpeil te handhaven, dan bij vrije loonsvorming mogelijk zou zijn.

Als de overheid bij de bezoldiging van de door haar gebruikte werkkrachten slechts rekening hield met de wet van vraag en aanbod, zou zij voor den halven prijs bediend kunnen worden. En als zij niet behoorlijk voorzag in het levensonderhoud van den werklozen arbeider, zou het loonpeil ook in de beschutte bedrijven ineen zinken.

Waar er geen vrije loonsvorming meer bestaat en waar bovendien in Nederland het loonpeil abnormaal hoog is, zal de regeering dikwijls helpend op moeten treden ten opzichte van de bedrijven, die op de vrije markt met de producten van andere landen moeten concurreren. De noodzakelijkheid hiertoe wordt te grooter, nu onze monetaire politiek de productiekosten in ons land in verhouding van die in andere landen steeds verder in de hoogte heeft gedreven.

De regeering zal niet kunnen volstaan met steun te bieden aan den landbouw, maar zij zal ook in vele gevallen de industrie moeten steunen, zoowel de industrie, die voor het binnenland werkt als die welke op uitvoer is ingesteld.

Zonder dien steun zal de werkloosheid permanent worden of zullen de arbeiders in de onbeschutte bedrijven door de arbeiders en ondernemers in de beschutte bedrijven worden uitgekleeft.

De regeering zal hierbij ten opzichte van vele bedrijven regelend en ordenend moeten optreden.

Of deze toestand tijdelijk of blijvend zal zijn, wil ik hier niet beoordeelen; maar er zijn aanwijzingen, die duiden op een meer permanent karakter van deze overheidstaak.

In mijn jeugd werd in den gemeenteraad van het dorp, waar ik woon, een strijd gevoerd omtrent de vraag of een nieuw aangesteld onderwijzer f 450 per jaar zou moeten verdienen of dat het salaris verhoogd zou worden. De voorstanders van de f 450 betoogden terecht, dat men voor die som een goede onderwijskracht kon verkrijgen. Zij waren de ware voorstanders van de vrije loonsvorming, van de vrije prijsvorming en van den vrijen handel. Echter hebben zij het pleidooi verloren en ik geloof niet, dat aan hunne geestverwanten de toekomst behoort. Voortdurend is hun invloed in alle landen verminderd. En met de vermindering van hun invloed, men moge deze betreuren of toejuichen, zal men rekening moeten houden bij de beoordeeling van economische problemen.

J. OORTWIJN BOTJES.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Maart 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	4/10 Maart 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	39.295	182.013	196.853	3.007	11.979	6.369	193.992	203.222
Rogge	6.428	71.639	58.019	—	8.000	1.000	79.639	59.019
Boekweit	350	3.767	7.328	—	—	25	3.767	7.353
Mais	12.704	197.434	210.620	840	56.899	60.773	254.333	271.393
Gerst	14.774	53.066	44.682	250	6.358	4.520	59.424	49.202
Haver	3.792	31.753	39.778	—	650	757	32.403	40.535
Lijnzaad	5.642	48.660	49.962	6.735	72.355	88.605	121.015	138.567
Lijnkoek	—	23.681	12.518	—	—	—	23.681	12.518
Tarwemeel	259	3.076	5.474	235	541	2.193	3.617	7.667
Andere meelsoorten	661	10.419	8.157	635	1.640	1.481	12.059	9.638

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc Wissels. 2 1/2 19 Sept. '33	Lissabon .... 5 1/2 8 Dec. '33
	{ Bel. Binn. Eff. 3 1/2 19 Sept. '33	Londen ..... 2 30 Juni '32
	{ Vrsch. in R.C. 3 1/2 19 Sept. '33	Madrid ..... 6 26 Oct. '32
Athene	7 1/4 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia	4 1/2 16 Aug. '33	Oslo ..... 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado	7 9 Febr. '34	Parijs ..... 3 1/2 8 Feb. '34
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag ..... 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest	6 5 Apr. '33	Pretoria ..... 3 1/2 15 Mei '33
Brussel	3 1/2 13 Jan. '32	Rome ..... 3 1/2 11 Dec. '33
Budapest	4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm .. 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta	3 1/2 16 Febr. '33	Tokio ..... 3.65 2 Juli '33
Dantzig	3 6 Mei '33	Weenen ..... 5 23 Mrt. '33
Helsingfors	4 1/2 20 Dec. '33	Warschau.... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen	2 1/2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1934				1933	1932	1914
	10 Mrt.	5/10 Mrt.	26 Febr./3 Mrt.	19/24 Febr.	6/11 Mrt.	7/12 Mrt.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	1 1/4	1-1/4	7/8-1	3/4-15/16	5/8-21/2	1 1/8-1/4	3 1/8-3 1/8
Londen Daggeld... Partic. disc.	3/4-1 15/16	3/4-1 15/16-1	3/4-1 7/8	3/4-1 7/8-15/16	1/4-1 11/16-13/16	1 1/2-2	1 3/4-2 4 1/4
Berlijn Daggeld... Maandgeld Part. disc. Warenw...	4 1/4-5 1/2	4 1/4-5 1/2	4 3/8-5 1/4	4 1/8-5 1/4	4 1/4-5 1/4	6 1/2-8 1/2	—
New York Daggeld 1) Partic. disc.	1 1/2	1 1/2-3/4	3/4	3/4	—	2 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2

1) Koers van 9 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
6 Mrt. 1934	1.48 7/8	7.54 3/8	58.92 1/2	9.78 1/2	34.63 1/2	100 3/16
7 " 1934	1.48 3/4	7.54 3/4	58.92	9.78 1/2	34.62 1/2	100 3/16
8 " 1934	1.48 7/8	7.56 1/4	58.90	9.78 1/2	34.65	100 3/16
9 " 1934	1.48 7/8	7.54 3/4	58.97	9.78 1/2	34.63 1/2	100 3/16
10 " 1934	1.48 3/4	7.54 3/4	58.97	9.78 1/2	34.64	100 3/16
12 " 1934	1.48 3/4	7.55 1/4	59.02	9.78 1/2	34.63 1/2	100 3/16
Laagste d.w. 1)	1.48 3/4	7.52 1/2	58.90	9.77 3/4	34.60	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	1.49 1/4	7.57 1/2	59.05	9.78 1/2	34.67 1/2	100 3/4
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
6 Mrt. 1934	48.05	—	6.17 1/2	1.48	12.75	20.22 1/2
7 " 1934	48.04 1/2	—	6.17 1/2	1.48	12.74	20.22 1/2
8 " 1934	48.03	—	6.17 1/2	1.48	12.72 1/2	20.22 1/2
9 " 1934	48.01	—	6.17 1/2	1.48	12.72 1/2	20.25
10 " 1934	48.01	—	6.17 1/2	1.48	—	—
12 " 1934	48.01	27.90	6.15	1.48	12.72 1/2	20.25
Laagste d.w. 1)	47.95	27.50	6.10	1.45	12.67 1/2	20.10
Hoogste d.w. 1)	48.07 1/2	28. —	6.22 1/2	1.53	12.82 1/2	20.37 1/2
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
6 Mrt. 1934	5,07 1/8	6,58	39,68	67,25
7 " 1934	5,08 3/8	6,58 1/8	39,68	67,28
8 " 1934	5,07 3/4	6,58	39,62	67,25
9 " 1934	5,08	6,58 1/4	39,70	67,30
10 " 1934	5,08	6,58	39,70	67,27
12 " 1934	5,10 5/8	6,58 3/4	39,75	67,33
13 Mrt. 1933	3,41 7/8	3,92 1/8	23,85 1/2	40,33 1/2
Muntpariteit ..	4,86	3,90 1/8	23,81 1/2	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	24 Feb. 1934	3 Mrt. 1934	5/10 Mrt. '34 Laagste/Hoogste	10 Mrt. 1934
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	530	530	530	530
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ..	Pen. p. £	17 1/2	17 1/2	17 1/2	17 1/2
Buenos Aires	d. p. \$	27 13/16	27 3/4	26 5/8	27 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 3/32	1/6 3/32	1/6 1/16	1/6 3/32
Constantin ..	Piast. p. £	630	625	625	630
Hongkong ..	Sh. p. \$	1 6 3/8	1 6 3/8	1 6	1 6 3/8
Kobe	Sh. p. yen	1 27 1/32	1 27 1/32	1 27 1/32	1 27 1/32
Lissabon	Escu. p. £	109 7/8	109 7/8	109 3/8	109 7/8
Mexico	\$ per £	18	18	17 1/2	18
Montevideo ..	d. per £	38	38 1/2	38 1/8	38 1/4
Montreal	\$ per £	5.10 3/8	5.09 3/4	5.08 3/4	5.08 3/8
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 1/8	4 1/8	4 1/8	4 1/8
Shanghai ..	Sh. p. tael	1 4 9/16	1 4 1/4	1 4 1/8	1 4 9/16
Singapore ..	id. p. \$	2 4 3/32	2 4 3/32	2 4	2 4 1/4
Valparaiso 1).	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	27	27	26 1/8	27 1/4

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

	Londen 1) N York 2)	Londen
6 Mrt. 1934..	20 9/16 46 1/2	6 Mrt. 1934.... 137 1/2
7 " 1934..	20 3/8 46	7 " 1934.... 136 10
8 " 1934..	20 7/16 46 1/8	8 " 1934.... 136 1/8
9 " 1934..	20 1/2 46 1/2	9 " 1934.... 136 10
10 " 1934..	20 1/2 46 1/2	10 " 1934.... 136 10 1/2
12 " 1934..	20 1/2 46 3/4	12 " 1934.... 136 10
13 Mrt. 1933..	17 1/2	13 Mrt. 1933.... 120 2
27 Juli 1914..	24 1/4 59	27 Juli 1914.... 84 10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	28 Febr. 1934	7 Maart 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 124.525,60	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Januari 1934 a. de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. endergem. fondsbel., alsmede opc. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië	253.218.823,64	259.595.330,95
Id. aan Suriname	13.573.420,41	13.684.630,53
Id. aan Curaçao	4.809.329,15	4.812.453,15
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	103.903.602,72	104.358.772,10
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeleeningen aan gemeenten (saldo) ..	33.573.906,55	39.035.616,98
	18.018.387,37	18.168.387,37
	46.534.932,15	45.534.932,15
Verplichtingen.		
Voorshot door De Ned. Bank ingev art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	f 416.204.000,—	f 437.617.000,—
Schatkistpromessen in omloop	59.050.000,—	31.340.000,—
Zilverbons in omloop	1.374.871,—	1.371.979,—
Schuld op ultimo Januari 1934 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede opc. op die bel. en op de verm. bel.	9.947.284,35	9.947.284,35
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	2.774.283,78	3.993.829,63
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	117.161.716,56	120.823.576,66
Id. aan diverse instellingen 1)	86.592.258,67	88.031.325,69

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	24 Febr. 1934	10 Mrt. 1934
Vorderingen:		
Saldo Javasche Bank	—	—
Betaalmiddelen in 's Lands kas	—	—
waaronder Muntbiljetten	—	—
Verplichtingen:		
Voorshot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. ..	f 252.559.000,—	f 259.763.000,—
Schatkistpromessen	1.000.000,—	1.000.000,—
Schatkistbiljetten	10.040.000,—	10.040.000,—
Muntbiljetten in omloop	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. 1) Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. ..	1.469.000,—	1.469.000,—
Voorshot van de Javasche Bank	1.777.000,—	1.877.000,—
	2.776.000,—	6.005.000,—

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornameste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Voorshoten aan de kolonie	Disconto's	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 Februari 1934	4.660	4.802	117	116	580	81
1 Januari 1934	4.801	4.916	105	117	610	125
1 December 1933	4.800	4.901	76	117	623	124
1 November 1933	5.100	5.266	186	117	611	158
1 Februari 1934	4.785	5.044	161	117	638	61

1) Sluftp. der activa. 2) Sluftp. der passiva.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE 80 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 100 K.G.		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		WITTE KOOL 1e kwal. 1-5 pond per 100 KG. Broek op Langendijk		UIEN gewoon per 100 KG. Broek op Langendijk		ROODE KOOL 1e kwal. 1-5 pond per 100 KG. Broek op Langendijk		RUND-VLEESCH (versch) Gem.v.3kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS-VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47 ⁶	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47 ⁶	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	4,55	100,0	13,25	100,0	17,23	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—
1929	12,25	71,2	10,87 ⁶	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,38	162,4	11,78	88,9	9,10	52,8	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2
1930	9,67 ⁶	56,3	6,22 ⁶	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	2,05	45,1	2,14	16,2	5,77	33,5	108,—	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,06	67,3	1,94	14,6	6,96	40,4	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22 ⁶	30,4	4,62 ⁶	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	1,49	32,8	8,07	60,9	1,84	10,7	61,—	65,6	37,50	48,4
1933	5,01 ⁶	29,2	3,54	27,1	68,50	29,6	70,00	30,0	148,00	32,0	0,82	18,0	2,30	17,4	2,60	15,1	52,—	55,9	49,50	63,9
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07 ⁶	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	1,49	32,8	8,69	65,6	1,87	10,8	70,—	75,3	40,—	51,6
Febr. "	5,30	30,8	5,07 ⁶	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	1,28	28,1	8,98	67,8	1,29	7,5	68,—	73,1	34,—	43,9
Maart "	5,52 ⁶	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	1,68	36,9	12,26	92,6	1,78	10,3	67,—	72,0	32,—	41,3
April "	5,65	32,7	6,22 ⁶	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	28,—	36,1
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	26,—	33,5
Juni "	5,22 ⁶	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	34,—	43,9
Juli "	4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	—	—	—	—	64,—	68,8	35,50	45,8
Aug. "	5,20	30,2	4,07 ⁶	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	62,—	66,7	40,50	52,2
Sept. "	5,47 ⁶	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	—	—	—	—	—	—	55,—	59,1	42,50	54,8
Oct. "	5,25	30,5	3,92 ⁶	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	—	—	—	—	—	—	51,—	54,8	44,—	56,8
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	1,06	23,3	4,10	31,0	—	—	53,—	57,0	46,—	59,3
Dec. "	4,72 ⁶	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	0,84	18,5	3,99	30,1	3,02	17,5	53,—	57,0	46,—	59,3
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	0,67	14,7	3,38	25,5	3,02	17,5	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "	4,77 ⁶	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	0,60	13,2	2,06	15,5	2,51	14,6	49,25	53,0	45,—	58,1
Maart "	5,05	29,4	3,82 ⁶	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	0,61	13,4	1,29	9,7	3,11	18,0	46,50	50,0	46,—	59,3
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,3	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3
Mei "	5,40	31,4	3,77 ⁶	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	63,2
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	61,9
Juli "	5,82 ⁶	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	48,50	62,6
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	—	—	—	—	—	—	49,—	52,7	49,25	63,5
Sept. "	4,95	28,8	3,47 ⁶	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	—	—	—	—	—	—	50,25	54,0	54,—	69,7
Oct. "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,25	26,0	63,50	27,0	141,25	30,5	—	—	—	—	—	—	56,25	60,5	54,25	70,0
Nov. "	4,55	26,5	2,95	22,6	74,50	32,2	60,00	25,4	147,25	31,8	1,26	27,7	2,23	16,8	—	—	59,50	64,0	54,37 ⁵	70,2
Dec. "	4,57	26,6	3,30	25,3	73,50	31,7	59,25	25,1	154,50	33,4	0,97	21,3	2,56	19,3	1,76	10,2	60,75	65,3	53,50	69,0
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	3,65	80,2	2,30	17,4	3,08	17,9	62,50	67,2	53,75	69,4
Febr. "	3,40	19,8	2,77 ⁶	21,2	65,25	28,2	58,50	24,8	133,00	28,8	3,97	87,3	1,63	12,3	3,12	18,1	63,—	67,7	53,50	69,0
5 Maart "	3,25	18,9	2,75	21,0	68,00	29,4	58,50	24,8	130,25	28,2	4,98	109,5	1,40	10,6	3,70	21,5	61,— ⁵	65,6	52,— ⁵	67,1
12 " "	3,30	19,2	2,75	21,0	70,50	30,5	58,50	24,8	133,00	28,8	5,72	125,7	1,25	9,4	3,93	22,8	61,— ⁵	65,6	50,— ⁶	64,5

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) 2 Mrt. 5) 9 Mrt. 6) 1 Mrt. 7) 8 Mrt. 8) 3 Mrt.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tijn 33.9 ⁹ Bé s. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ⁹ Scts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.			WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto			
	f.	%	\$	%	Scts.	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	f.	%	f.	%		
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,3	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2	13,26	38,2	6,18	51,5
Jan. 1932	8,25	76,3	0,71	42,3	5,25	35,3	6,65	28,6	5,09	17,4	3,38	36,2	16,50	30,0	9,00	30,5	11,63	33,5	7,10	59,2
Febr. "	8,25	76,3	0,71	42,3	4,92 ⁶	33,1	6,90	29,7	5,31	18,1	3,51	37,6	16,25	29,5	9,00	30,5	11,75	33,9	7,25	60,4
Maart "	8,35	77,3	0,71	42,3	4,62 ⁶	31,1	6,90	29,7	5,37	18,3	3,30	35,3	16,50	30,0	8,75	29,7	10,25	29,5	7,40	61,7
April "	8,65	80,1	0,86	51,2	4,34	29,2	6,25	26,9	5,08	17,4	3,08	33,0	16,50	30,0	9,00	30,5	9,25	26,7	7,40	61,7
Mei "	8,30	76,9	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,57	15,6	2,76	29,5	15,75	28,6	8,25	28,0	8,88	25,6	7,40	61,7
Juni "	8,25	76,3	0,86	51,2	4,25	28,6	5,25	22,6	4,44	15,2	2,55	27,3	15,25	27,7	7,75	26,3	9,—	25,9	7,40	61,7
Juli "	8,10	75,0	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,97	17,0	2,77	29,6	16,00	29,1	8,50	28,8	9,75	28,1	—	—
Aug. "	7,80	72,2	0,86	51,2	4,30	28,9	7,35	31,6	5,71	19,5	3,33	35,6	15,75	28,6	8,25	28,0	12,—	34,6	5,70	47,5
Sept. "	7,75	71,8	0,86	51,2	4,37 ⁶	29,4	7,75	33,3	6,37	21,8	3,64	38,9	16,75	30,5	8,75	29,7	13,75	39,6	5,90	49,2
Oct. "	7,65	70,8	0,86	51,2	4,45	29,9														

N GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

	ZUIVEL EN EIEREN								METALEN															
	BOTER p.K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 K.G.		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton	TIN locoprijzen Londen per Eng. ton	IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton	GIETIJ- IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen	ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton	GOUD cash Londen per ounce fine	ZILVER cash Londen per Standard Ounce								
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	sh.	%	sh.	%	sh.	%	pence	%				
1925	2,31	100,0	—	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62,1/6	100,0	36,8/6	100,0	261,17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,-	36,3/6	100,-	85/6	100,-	321/8	100,0
1926	1,98	85,7	—	—	43,15	77,1	8,15	88,8	58,1/-	93,5	31,1/6	85,3	290,17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34,2/6	94,3	85/-	99,5	281/8	89,3
1927	2,03	87,9	—	—	43,30	77,3	7,96	86,7	55,14/-	89,7	24,4/-	66,4	290,4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28,10/-	78,8	85/-	99,5	269/8	83,3
1928	2,11	91,3	—	—	48,05	85,8	7,99	87,0	63,16/-	102,8	21,1/-	57,8	227,5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25,5/6	69,9	85/-	99,5	261/8	81,1
1929	2,05	88,7	—	—	45,40	81,1	8,11	88,3	75,14/-	121,9	23,5/-	63,8	203,15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24,17/6	68,8	85/-	99,5	247/8	76,2
1930	1,66	71,9	—	—	38,45	68,7	6,72	73,2	54,13/-	88,0	18,1/6	49,6	142,5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16,17/-	46,6	85/-	99,5	171/8	55,4
1931	1,34	58,0	—	—	31,30	56,9	5,35	58,3	36,5/-	58,4	12,1/-	33,1	110,1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11,10/6	31,9	92/6	108,2	132/8	41,6
1932	0,94	40,7	—	—	22,70	40,5	4,14	45,1	22,17/-	36,8	8,12/-	23,6	97,2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9,16/-	27,1	118/-	138,0	127/8	40,1
1933	0,61	26,4	0,96	—	20,20	36,1	3,71	40,4	22,2/6	35,6	7,17/6	21,6	131,18/-	50,1	41/-	56,2	35/-	52,2	10,12/6	29,4	124,7/8	145,8	123/8	38,5
an. '32	1,16	50,2	—	—	25,75	46,0	4,71	51,3	27,14/6	44,7	10,14/-	29,4	98,18/-	37,8	41/6	56,8	42/-	62,7	10,6/6	28,5	120/3	140,7	137/8	43,2
abr. " "	1,34	58,0	—	—	27,75	49,6	3,79	41,3	26,4/-	42,2	10,5/-	28,1	99,2/6	37,9	41/6	56,8	40/-	59,7	10,-	27,6	119/6	139,9	14	43,6
pr. " "	0,98	42,4	—	—	23,65	42,2	3,42	37,3	24,18/-	40,1	9,9/-	25,9	96,6/-	36,4	44/-	60,3	40/-	59,7	9,11/-	26,4	114/-	133,5	133/8	42,8
pr. " "	0,99	42,9	—	—	19,60	35,0	2,77	30,2	23,8/-	37,7	8,16/6	24,2	84,15/6	32,4	45/-	61,6	37/6	56,0	9,2/-	25,2	110/3	129,0	131/8	40,9
pr. " "	0,82	35,5	—	—	19,65	35,1	2,88	31,4	21,6/-	34,3	8,-	22,0	89,13/6	34,2	44/-	60,3	37/6	56,0	9,9/-	26,1	112/9	132,0	128/8	39,3
pr. " "	1,11	48,1	—	—	24,25	43,3	3,08	33,5	20,12/6	33,2	7,5/-	19,9	84,9/-	32,3	44/-	60,3	37/6	56,0	8,13/-	23,9	113/6	132,7	128/8	39,3
pr. " "	0,96	41,6	0,45	—	19,55	34,9	3,12	34,0	19,2/6	30,8	7,3/6	19,7	90,17/6	34,7	42/6	58,2	37/-	55,2	8,6/6	23,0	116/-	135,7	129/8	38,5
pr. " "	0,76	32,9	0,58	—	17,90	32,0	3,72	40,6	22,4/6	35,8	7,17/6	21,6	101,-	38,6	42/-	57,5	36/6	54,5	9,13/6	26,7	118/6	138,6	121/8	39,9
pr. " "	0,84	36,4	0,65	—	19,70	35,2	4,64	50,5	25,8/-	40,9	9,10/6	26,1	109,9/6	41,8	42/-	57,5	35/-	52,2	11,2/-	30,7	118/9	138,8	13	40,5
pr. " "	0,82	35,5	0,73	—	25,50	45,5	5,73	62,4	22,5/6	35,9	8,7/-	22,9	105,13/6	40,4	41/-	56,2	34/6	51,5	10,8/6	28,8	121/6	142,1	121/8	38,9
pr. " "	0,81	35,1	0,78	—	26,50	47,3	6,65	72,4	21,19/-	35,4	8,4/6	22,6	104,7/6	39,9	40/-	54,8	34/6	51,5	10,8/-	28,7	125/9	147,2	123/8	38,3
pr. " "	0,73	31,6	0,85	—	22,55	40,3	5,12	55,7	19,12/6	31,6	7,9/6	20,5	100,10/6	38,4	39/-	53,4	34/6	51,5	10,7/-	28,6	125/9	147,2	111/8	35,8
an. '33	0,73	31,6	0,89	—	21,75	38,8	4,27	46,7	19,17/-	32,0	7,8/-	20,3	100,1/6	38,1	40/6	55,5	34/6	51,5	9,19/-	27,5	122/8	143,5	111/8	36,4
abr. " "	0,65	28,1	0,91	—	20,60	36,8	4,35	47,4	20,3/-	32,5	7,7/-	20,2	104,7/6	39,9	43/-	56,9	34/-	50,7	9,15/-	27,0	120/5	140,8	111/8	37,2
pr. " "	0,53	22,9	0,99	—	19,40	34,6	2,80	30,5	20,-	32,3	7,10/-	20,6	104,18/3	40,1	43/-	58,9	34/7	51,6	10,7/-	28,6	120/5	140,8	127/8	38,7
pr. " "	0,54	23,4	1,-	—	18,55	33,1	2,07	28,6	20,11/6	33,1	7,12/6	20,9	109,17/-	42,0	43/-	58,9	35/6	53,0	10,8/6	28,8	120/1	140,4	121/8	39,9
pr. " "	0,52	22,5	1,-	—	21,80	38,9	2,49	27,1	23,6/6	37,6	8,6/-	22,9	128,17/6	49,2	41/6	56,8	36/6	54,5	10,13/-	29,4	123/6	144,4	131/8	41,2
pr. " "	0,52	22,5	1,-	—	23,50	42,0	2,50	27,2	25,7/-	40,8	9,4/-	25,3	151,10/-	57,9	42/-	57,5	37/-	55,2	11,12/6	32,1	122/3	144,0	131/8	41,2
pr. " "	0,55	23,8	1,-	—	18,50	33,0	2,60	28,3	25,16/-	41,6	9,2/-	25,0	148,1/6	56,5	41/6	56,8	35/-	52,2	12,1/-	33,3	123/10	144,9	127/8	38,7
pr. " "	0,63	27,3	1,-	—	18,90	33,8	3,57	38,9	24,5/-	39,1	8,4/6	22,6	145,3/-	55,4	41/-	56,2	35/-	52,2	11,7/-	31,4	125/10	147,2	12	37,4
pr. " "	0,66	28,6	0,95	—	18,40	32,9	3,91	42,6	22,16/6	36,8	7,16/-	21,4	140,17/6	53,8	39/6	54,1	34/6	51,5	10,18/6	30,2	130/11	153,1	111/8	37,2
pr. " "	0,68	29,4	0,90	—	19,45	34,7	4,68	51,0	22,1/-	35,5	7,14/-	21,1	145,5/-	55,5	39/6	54,1	34/6	51,5	10,13/-	29,4	131/1	153,3	117/8	37,0
pr. " "	0,65	28,1	0,90	—	20,80	37,1	5,80	63,2	20,6/6	32,7	7,13/6	21,1	150,9/6	57,5	40/-	54,8	34/6	51,5	9,19/6	27,6	128/5	150,1	121/8	38,1
pr. " "	0,60	26,0	1,-	—	20,40	36,4	5,47	59,6	21,1/-	33,9	7,12/-	20,9	153,8/-	58,6	40/6	55,5	36/-	53,7	9,19/-	27,5	128/2	147,6	129/8	39,1
Jan. '34	0,50	21,6	1,-	—	20,40	36,4	5,05	55,0	21,7/-	34,4	7,7/-	20,2	148,3/-	56,8	39/6	54,1	36/-	53,7	9,12/-	26,5	129/6	151,5	123/8	39,7
Feb. " "	0,47	20,3	1,-	—	21,55	38,5	5,68	40,1	20,9/6	33,0	7,4/-	19,8	140,13/-	53,7	39/6	54,1	36/5	54,4	9,-	24,9	137/1	160,3	121/8	38,9
5 Mrt. " "	0,48	20,8	1,-	—	20,25	36,2	3,-	32,7	20,6/-	32,7	7,4/-	19,8	142,7/6	54,4	40/6	55,5	36/9	54,9	9,2/-	25,2	136/10	160,0	121/8	39,9
2 " "	0,43	18,6	1,-	—	22,50	40,2	2,50	27,2	20,11/6	33,1	7,3/6	19,7	145,4/6	55,5	40/6	55,5	36/9	54,9	9,3/-	25,3	136/10	160,0	127/8	40,1

Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2. ³⁾ Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 1. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3

N GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN															
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN binnenmuur per per 1000 stuks		buitenmuur per per 1000 stuks		CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Af. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java-en Sumatrathee p. 1/2 K.G.		INDEXCIJFER Grondstoffen Koloniale producten			
	f.	%	f.	%	f.	%	sh.	%	f.	%	cts.	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	100,0	%	100,0	%
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,-	100,-	42/6	100,-	35,87	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,-	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	96,0	102,6	102,6	
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12	102,0	82,75	97,9	87,5	108,1		
1928	151,50	94,8	12,-	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,6	97,4		
1929	146,00	91,4	14,-	90,3	21,25	111,8	45/10	107,9	27,37	76,3	50,75	82,7	-10,25	28,8	13,-	69,3	69,25	82,0	81,9	85,5		
1930	141,50	88,6	12,50																			

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 Maart 1934.

		Activa.	
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	22.966.797,44	
sels, Prom.,	Bijbnk. "	278.759,50	
enz. in disc.	Ag.sch. "	4.358.381,11	f 27.603.938,05
Papier o. h. Buitenl. in disconto			"
Idem eigen portef.	f	1.402.500,—	
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.			" 1.402.500,—
Beleeningen incl. vrsch.	Hfdbk. f	99.664.260,26 ¹⁾	
in rek.-crt.	Bijbnk. "	4.654.758,95	
op onderp.	Ag.sch. "	40.084.922,40	
	f	144.403.941,61	
Op Effecten	f	141.975.816,52 ¹⁾	
Op Goederen en Spec.		2.428.125,09	" 144.403.941,61 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk			" 4.541.027,70
Munt, Goud	f	106.713.455,—	
Muntmat., Goud		681.821.833,22	
	f	788.535.288,22	
Munt, Zilver, enz.		25.583.263,54	
Muntmat., Zilver			" 814.118.551,76 ¹⁾
Belegging $\frac{1}{6}$ kapitaal, reserves en pensioenfonds			" 21.371.371,—
Gebouwen en Meub. der Bank			" 5.000.000,—
Diverse rekeningen			" 6.804.982,10
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)			" 18.331.195,17
	f	1.043.577.507,39	

		Passiva.	
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		3.749.272,82	
Bijzondere reserve		5.000.000,—	
Pensioenfonds		8.804.364,81	
Bankbiljetten in omloop		901.600.445,—	
Bankassignatiën in omloop		169.767,46	
Rek.-Cour. { Het Rijk			
saldo's: { Anderen	f	99.582.695,11	" 99.582.695,11
Diverse rekeningen		4.670.962,19	" 4.670.962,19
	f	1.043.577.507,39	

Beschikbaar metaalsaldo ..... f 414.585.714,98
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is .. 1.036.464.285,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) ..... f 76.424.425,—
 2) Waarvan in het buitenland ..... " 11.667.427,45

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andero opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
12 Mrt. '34	106713	681.822	901.600	99.752	414.586	81
5 " '34	106713	686.033	913.082	100.368	414.281	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
12 Mrt. 1934	27.604	—	144.404	1.403	6.805
5 " 1934	27.867	—	145.827	1.403	7.126
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andero opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
10 Mrt.'34 ¹⁾	149.810		194.720	26.900	61.162
3 " '34 ²⁾	150.490		190.270	28.140	63.126
3 Feb. 1934	116.377	33.780	189.203	28.502	63.075
27 Jan. 1934	112.376	33.058	189.642	26.491	58.981
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
10 Mrt.'34 ¹⁾	240	74.840		10.950	68
3 " '34 ²⁾	360	70.010		11.710	69
3 Feb. 1934	1.010	9.068	49.201	12.978	69
27 Jan. 1934	597	9.097	51.182	14.316	67
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
7 Mrt. 1934	192.021	370.220	80.760	5.800	12.029
28 Febr. 1934	192.003	367.402	83.577	5.805	12.223
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
7 Mrt.'34	76.730	21.811	99.738	36.574	81.802	51,7
28 Febr.'34	75.649	32.102	90.279	37.663	84.600	52,8
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
2 Mrt.'34	73.928	440	13	6.487	1.057	3.040	3.200
23 Febr.'34	73.971	458	15	7.019	1.056	2.932	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
2 Mrt.'34	6.114	2.410	82.576	89	1.771	11.178
23 Febr.'34	6.114	2.204	81.024	95	1.773	13.067
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andero wissels en cheques	Beleeningen
7 Mrt. 1934	312,9	31,3	6,4	2.861,8	236,8
28 Febr. 1934	333,5	26,5	6,7	2.766,4	248,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 Mrt. 1934	344,5	508,1	3.386,0	519,4	161,9
28 Febr. 1934	335,2	578,7	3.494,1	530,2	178,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Mrt., 28 Febr. 1934, resp. 62, 51 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud		Circulatie	Rekg. Crt.					
	Munt en metaal	Munt en diversen		Schatkist	Partic.	Overheids-fondsen	Voorschot aan den Staat	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Binnen- en buitenlandse wissels
8 Mrt.	2.711	67	742	36	347	40	3.463	136	337
1 " "	2.714	68	760	38	347	40	3.473	164	322

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certificaten ¹⁾	"Other cash" ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
28 Febr.'34	3.930,9	3.895,8	208,7	64,4	62,3
21 " '34	3.753,8	3.712,3	213,9	66,5	75,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
28 Febr.'34	2.432,0	2.979,6	3.265,4	145,3	66,3	—
21 " '34	2.431,7	2.970,3	3.127,9	145,3	65,1	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

2) "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover Idem.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
21 Febr.'34	11	8.348	9.146	1.996	17.036	4.372
14 " '34	10	8.286	8.806	2.010	16.667	4.344

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.